

POLONIA WĘGIERSKA

M I E S I Ę C Z N I K

A MAGYARORSZÁGI LENGYELEK HAVILAPJA

2004/102
CZERWIEC
JÚNIUS

WYBORY DO PARLAMENTU
EUROPEJSKIEGO

MAJOWE UROCZYSTOŚCI

ZAKOŃCZENIE
ROKU SZKOLNEGO

WSPOMNIENIA KRESOWIAKA

PIERWSZE ROZMÓWKI
WĘGIERSKO-POLSKIE

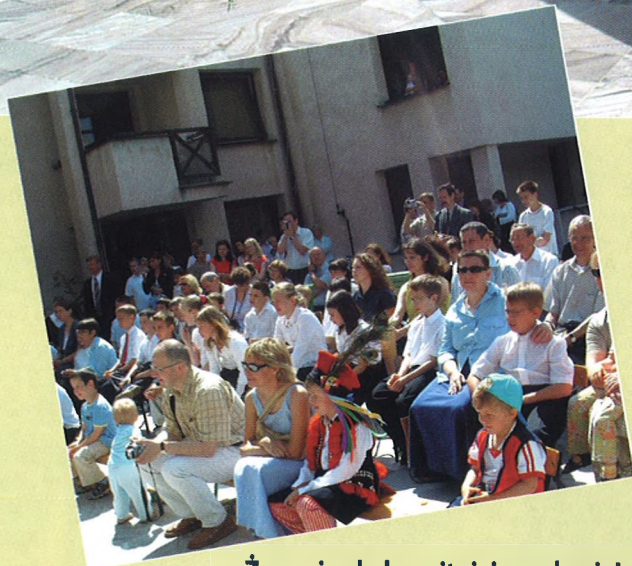

Fot: Alfred Wtulich

II Wybory Miss Polonia Hungary 2004.
Królową Piękności została Marianna Nagy,
I Damą Dworu Hedvig Éva Nagy, II Damą Dworu Sylvia Rovó

Pataky Művelődési Központ
1102 Budapest,
Szent László tér 11.

Żegnaj szkoło, witajcie wakacje!
Koniec roku szkolnego
w Polskiej Szkole

Witraż św. Władysława
z Bazyliki Budapeszteńskiej

Fot. Barna Dukay

Samorząd Mniejszości Polskiej z Dunaújváros
zorganizował w Miejskim Domu Kultury wystawę
sztuki ludowej Zakopanego, prezentując prace
młodzieży i nauczycieli z Zakopiańskiej Szkoły
im. Heleny Modrzejewskiej. Szkoła obchodzi
w tym roku swoje 120-lecie.

Polonia WĘGIERSKA

A MAGYARORSZÁGI LENGYELEK HAVILAPJA

Az Országos Lengyel

Kisebbségi Önkormányzat lapja

Pismo Ogólnokrajowego

Samorządu Mniejszości Polskiej

Felelős kiadó / Odpowiedzialny

wydawca: dr inż. KONRAD SUTARSKI

Főszerkesztő/ Redaktor

naczelny: IGA SIKORA-ZEISKY

Grafikai szerkesztő /redaktor graficzny:

DUKAY BARNA

Szerkesztőség / Redakcja:

1102 Budapest, Állomás u. 10.

Telefon: 261-3479

E-mail: polweg@orlen.axelero.net

Ritter Nyomda, Budapest

HU ISSN: 1417-5924

Megjelenik minden hónapban a Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségekért Közalapítvány pénzügyi támogatásának köszönhetően.

Ukazuje się w każdym miesiącu dzięki pomocy finansowej Fundacji Publicznej na rzecz Mniejszości Narodowych i Etnicznych na Węgrzech.

WAŻNE ADRESY

Ogólnokrajowy Samorząd
Mniejszości Polskiej na Węgrzech

1102 Budapest, Állomás u. 10

Tel./Fax: 261-1798

Muzeum i Archiwum Węgierskiej Polonii

1102 Budapest, Állomás u. 10.

Tel./Fax: 260-8023

Stołeczny Samorząd Mniejszości
Polskiej na Węgrzech

1054 Budapest, Akadémia u. 1-3

Tel./Fax: 302-5116

Polskie Stowarzyszenie Kulturalne
im. J. Bema na Węgrzech

1051 Budapest, Nádor u. 34. II. p.

Tel. 311-0216, Tel./Fax: 312-8204

Stowarzyszenie Polskich Katolików
na Węgrzech pw. św. Wojciecha

1103 Budapest, Óhegy u. 11.

Tel./Fax: 262-6908

Polska Parafia Personalna na Węgrzech

1103 Budapest, Óhegy u. 11.

Tel./Fax: 431-8414

Ambasada Polska w Budapeszcie

1068 Budapest, Városligeti fasor 16.

Tel./Fax: 351-1725

Instytut Polski w Budapeszcie

1065 Budapest, Nagymező u. 15.

Tel. 311-5856, Fax: 331-0341

Patron naszej Wspólnoty

Choć pogoda niezbyt nas w tym roku rozpieszcza, chociaż dni słonecznych jak na lekarstwo, to ostatnie dzwonki w szkole obwieściły początek wakacji. Jak bardzo wszyscy na nie czekamy! Dzieci i dorośli. Przez cały rok snujemy plany, marzymy, odkładamy pieniądze, aby w letnie miesiące wyruszyć przed siebie, przeżyć jakąś przygodę, czy po prostu poleniuchować. I to jest dobre, wspaniałe, że po miesiącach ciężkiej pracy, znoju, stresu, możemy odpocząć, zregenerować siły, cieszyć się słońcem i swobodą, radością lata.

Zanim wyruszymy na zasłużone urlopy, spotkamy się jeszcze podczas święta węgierskiej Polonii, w dniu św. Władysława, naszego patrona. A tegoroczne święto będzie miało wydźwięk szczególny. Po raz pierwszy obchodzimy je będąc już we Wspólnocie Europejskiej. Patronuje nam człowiek wielki, potężny władca, czyli polityk, a jednocześnie święty. Służbę Bogu i ludziom, narodowi traktował jako powołanie. Dla każdego polityka naszej Wspólnoty, dla każdego z nas, mógłby być Władysław wzorem do naśladowania.

Władysław, król chrześcijański zawsze starał się podejmować decyzje i spełniać je zgodnie ze swoim sumieniem, odpowiedzialnie. Rządził, służąc wspólnemu dobru, dobru każdego członka ludzkiej wspólnoty. Odnowił wiarę i państwo. Był prawy i sprawiedliwy. Takich polityków, takich ludzi potrzebujemy dzisiaj, aby móc tworzyć silne podstawy naszych państw i zachowywać we Wspólnocie to, co mamy najcenniejsze. Temu służą też takie święta, jak dzień Polonii Węgierskiej, nawiązujące do naszej kultury, tradycji, wspólnej historii.

Świętujmy więc, starając się w naszych codziennych poczynaniach czerpać jak najwięcej z mądrości naszego Patrona.

Iga Zeisky

Közösségünk Patrónusa

Az időjárás idén ugyan nem kényeztet, napsütés alig egy csipetnyi, az iskolai kicsengetés mégis a vakáció kezdetét jelzi. Hogy vártuk ezt mindannyian! Gyermekek és felnőttek. Egész évben szőjük a terveket, álmodozunk, gyűjtjük a pénzt, hogy a nyári hónapokban nekivágjunk, kalandozzunk vagy éppen csak henyéljünk egy kicsit. Ez így jó, nagyszerű, hogy a sokhónapos nehéz munka, fáradozás, stressz után pihenhettünk, tölthetkeztünk s örülünk a napfénynek, szabadságnak, a nyár örömeinek.

Mielőtt megérdemelt szabadságra indulunk, találkozzunk még a magyarországi lengyelség ünnepén, patrónusunk, Szent László napján. Am az idei ünnep felhangja különleges. Először üljük meg úgy, hogy már része vagyunk az Európai Közösségnek. Patrónusunk nagy ember, erős uralkodó, vagyis politikus és ugyanakkor szent. Az Istennek és embereknek, nemzetnek járó szolgálatot hivatásnak tekintette. László a Közösség minden politikusa számára, mindannyiunk számára követésre méltó példa.

László, a keresztény király igyekezett mindig lelkiismeretesen, felelősen dönteni s azt véghezvinni. A közjót szolgálva kormányzott, az emberi közösség minden tagjának javára. Megerősítette a hitet és az államot. Igaz ember volt és igazságos. Ilyen politikusokra s emberekre van szükségünk ma, hogy államaink alapja erősödjék és megőrizhessük a Közösségben azt, ami számunkra a legdrágább. Ezt szolgálják a kultúránkhoz, hagyományainkhoz és közös történelmünkhöz köthető ünnepek is, mint a Magyarországi Lengyelség Napja.

Ünnepeljünk hát, igyekezzvén napi tevékenységünkben egyre többet meríteni Patrónusunk bölcsességéből.

Ford.: Dávid Csaba

Dotacje dla naszych instytucji

W dniu 27 maja prezes Urzędu d.s. Mniejszości Narodowych i Etnicznych zawarł umowę z przewodniczącym OSMP w sprawie dotacji na działalność Muzeum i Archiwum Węgierskiej Polonii na bieżący rok. 4 czerwca tenże prezes, podsekretarz stanu *Antal Heizer* podpisał podobną umowę dotyczącą dotacji dla Domu Polskiego. Ze strony polskiej tę drugą umowę podpisali: piszący te słowa – przewodniczący OSMP oraz prezes Stowarzyszenia Katolików Polskich pw. św. Wojciecha – mgr *Elżbieta Cieślewicz Molnár*. Wsparcie finansowe dla Muzeum wyniesie dzięki umowie 7 milionów forintów na okres całego bieżącego roku. Dom Polski otrzymał na okres od maja do końca roku 4,5 milionów forintów, co łącznie z sumami przyznanymi nań przez Urząd Mniejszościowy jeszcze pod koniec ubiegłego roku, na miesiące styczeń – kwiecień 2004 (łącznie, w zaokrągleniu 3,5 miliona) oznacza, że Stowarzyszenie pw. św. Wojciecha otrzymuje na utrzymanie Domu Polskiego na cały bieżący rok dotację w wysokości 8 milionów forintów.

W przypadku zarówno Domu Polskiego jak i Muzeum są to sumy wyraźnie niższe od zaplanowanych (na podstawie dotacji przyzanych w ubiegłym roku), jednakże cięcia finansowe, które objęły prawie cały kraj nie ominęły i owych dwóch naszych instytucji. Umowy, (choćby zawarte z wielomiesięcznym opóźnieniem) już są, natomiast same pieniądze nie zostały nam jeszcze przekazane. Dom Polski zmuszony jest żyć na kredyt drugi miesiąc. W jeszcze gorszej sytuacji znalazło się Muzeum, które od stycznia, czyli już szósty miesiąc z rzędu musi zaciągać pożyczki, a konto sum przyrzeczonych przez władze rządowe z funduszu utworzonego przez Parlament na działalność instytucji mniejszościowych.

Ciesząc się z jednej strony z przyzanych, chociaż wyraźnie pomniejszonych funduszy, (bo pieniądze, które mamy otrzymać, to mimo wszystko miliony forintów) jesteśmy jednocześnie silnie zaniepokojeni wielomiesięczną już sytuacją niepewności finansowej, która zdecydowanie ujemnie wpływa na możliwości pracy, działalności utworzonych z niezwykłym trudem instytucji (zresztą nie tylko naszych, gdyż sytuacja ta dotyczy wszystkich mniejszości).

dr inż. **Konrad Sutarski**

Intézményeink támogatása

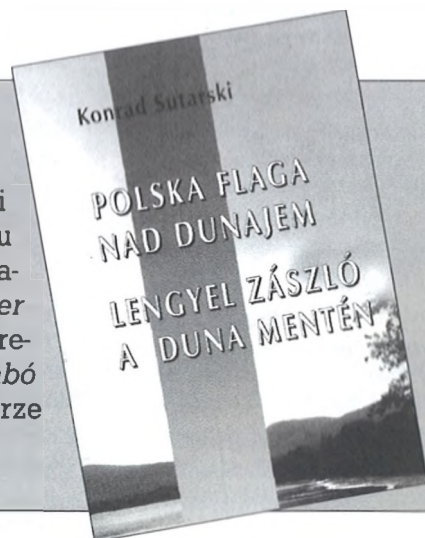
Május 27-én a Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatal és az OLKÖ elnökei megkötötték a Magyarországi Lengyelség Múzeuma és Levéltára ideai támogatási szerződését. A Hivatal elnöke, *Heizer Antal* államtitkár június 4-én írta alá a Lengyel Háza vonatkozó hasonló támogatási szerződést. A lengyel fél részéről a szerződést kézjegyével ellátta: az e sorokat író - OLKÖ elnök és a Lengyel Katolikusok Szt. Adalbert Egyesületének vezetője, *Molnárné Cieślewicz Elzbieta*. A szerződésnek köszönhetően a Múzeum támogatási összege az egész évre vonatkozóan 7 millió forint. A Lengyel Ház májustól az év végéig 4,5 millió forintot kap, ez azt jelenti, hogy a Kisebbségi Hivatal által az elmúlt év végén, a 2004 januárjától ápriliséig tartó időszakra megítélt összeggel együtt (összesen csaknem 3,5 millió forint) a Szt. Adalbert Egyesület a Lengyel Ház fenntartására az idei évben mintegy 8 millió forintot támogatást kap.

Mind a Lengyel Ház, mind a Múzeum esetében ez az összeg jelentősen alacsonyabb a tervezettnél (a tervek a tavalyi támogatás alapján készültek), azonban a csaknem az egész országot érintő pénzügyi megszorítások nem kerültek el a mi két intézményünket sem. A szerződések (bár több hónapos késéssel) már megvannak, de a pénz átutalására még nem került sor. A Lengyel Ház már második hónapja kénytelen kölcsönökből élni. Még rosszabb a Múzeum helyzete, amely januártól kezdve, vagyis már hatodik hónapja kénytelen kölcsönöket felvenni annak az összegnek a terhére, amelyet a Parlament által létrehozott, a kisebbségi intézmények működését biztosítani hivatott alaphól ítél meg a kormányzat.

Egyrészt tehát örülünk a megítélt, bár jelentősen csökkentett támogatásnak (a nekünk juttatandó pénzösszeg ugyanis mindennek ellenére több milliós nagyságrendű), ugyanakkor nagyon aggasztó az a hónapok óta tartó pénzügyi bizonytalanság, amely rendkívül negatív hatással van az oly sok nehézség árán létrehozott intézmények munkájára, tevékenységére (nem csupán a mi intézményeinkre, ugyanez a helyzet a többi kisebbség esetében is).

dr. **Sutarski Konrad**

„Polska flaga nad Dunajem” to nowa książka o Polonii węgierskiej i jej samorządach. Odbłyły się już dwie prezentacje tej książki, jedna w Urzędzie d/s Mniejszości Narodowych i Etnicznych, druga w Stowarzyszeniu Kulturalnym im. *J. Bema*. Na obu spotkaniach wprowadzenia dokonał prezes Urzędu d/s Mniejszości, *Heizer Antal*. W pierwszym spotkaniu wziął udział również sekretarz stanu d/s mniejszościowych w Urzędzie Premiera, *Szabó Vilmos*. Szczegółowe informacje w następnym numerze „*Polonii Węgierskiej*”.

Po raz ostatni zadźwięczał dzwonek, jutro wakacje, lekcje skończone!

fot. János Balogh

W sobotę, 12 czerwca w Zespole Szkół przy Ambasadzie RP wraz z uczniami, rodzicami, nauczycielami i gośćmi honorowymi – przyjaciółmi szkoły – pożegnałam miniony rok szkolny na patio przy budynku szkoły (Törökvesz út. 15).

Uroczystość tradycyjnie została rozpoczęta wprowadzeniem pocztu sztandarowego i odśpiewaniem hymnów państwowych: węgierskiego i polskiego. Następnie uczniowie klasy pierwszej i drugiej szkoły podstawowej wdzięcznie zatańczyli krakowiaka, wzbudzając niemały podziw wśród publiczności. Warto nadmienić, że do szkoły (po kilku latach nieobecności) wrócili stroje ludowe, w których mali artyści prezentowali się znakomicie. Jeden z Krakowiaków – Michał Wichowski – ślicznie opowiedział słowami Jana Brzechwy o ślubie biedronki z muchomorem, a pozostali po zmianie strojów dali się poznać jako „żabki” i „bocian” śpiewając popularną polską piosenkę „Była sobie żabka mała”. W programie artystycznym miały także miejsce akcenty patriotyczne. Aleksander Vetter wyrażając prawdziwą tęsknotę za ojczyzną, do której w tym roku wraca, wyrecytował wiersz C. K. Norwida rozpoczynający się słowami „Do kraju tego, gdzie kruszynę chleba...”, zaś Basia Barczy zagrała na skrzypcach rotę F. Nowowiejskiego do wiersza M. Konopnickiej „Nie rzucim ziemi skąd nasz ród”. Nie zabrakło także fletu poprzecznego po mistrzowsku wykorzystanego przez Kingę Petrovics.

Program artystyczny poprowadził przewodniczący samorządu szkolnego – Jarosław Polkowski – znany wszystkim z wcześniejszych występów jako artysta grający na akordeonie. Gdy przekazał mi wreszcie mikrofon, czułam się zobligowana podziękować uczniom i rodzicom za wierność naszej szkole i korzystanie z jej usług od lat, nauczycielom za pasję i osobiste zaangażowanie, jakie wnieśli w tegoroczny proces edukacyjno – wychowawczy. Niestety, trzy znakomite nauczycielki: pani Teresa Krupniewska, pani Anna Oćwieja oraz siostra Małgorzata Kuziak opuszczają wkrótce Budapeszt. Pożegnaliśmy je gorącymi całusami i naręczami kwiatów. Obiecaliśmy sobie nawzajem utrzymywanie kontaktów. Mamy więc nadzieję nadal się z nimi widywać.

Przy okazji gremialnego spotkania z rodzicami i honorowymi gośćmi podziękowałam i czynię to z wielką satysfakcją ponownie prawdziwym przyjaciołom szkoły. Najbardziej zasłużonymi spośród nich dla rozwoju i pracy szkoły są: pani konsul Teresa Notz, państwo Anna i Krzysztof Przewoźniakowie, Joanna i Jacob von Staaldwine oraz Renata i Mahmond El-Nagar. Szkole pomagały także w różny sposób Samorządy Mniejszości Polskiej na Węgrzech z przewodniczącym, panem Konradem Sutarskim na czele oraz pan Stanisław Puchta – dyrektor oddziału PKP w Budapeszcie. Dzięki nim nasi uczniowie mogli wyjechać w marcu do Warszawy na konferencję poświęconą Wspólnocie Europejskiej, brać udział w akcjach charytatywnych, otrzymać zapomogi na zakup przyborów szkolnych, a w kolejnym roku szkolnym korzystać z nowoczesnej czytelnicy wyposażonej w komputery i szczyścić się nowym sztandarem.

Najbardziej jednak oczekiwanym momentem było wręczenie świadectw i nagród. Najważniejszymi nagrodami, jak co roku, były nagrody Ambasadora RP, które uroczystie wręczyła pani konsul – Teresa Notz. Otrzymali je następujący najlepsi uczniowie (do grona najlepszych zaliczamy zawsze wszystkich pierwszoklasistów): Laura Benczes, Max Berg, Paweł Cepryński, Maurycy Górski, Gabriella Herczeg, Wiktoria Omernik, Kinga Szarkowicz, Magdalena Targosz, Gustaw Trojan, Sandra Kotarba, Kacper Chrobot, Elżbieta Szymanowska, Jan Dobi, Daniel Fuhl, Alina Nagy, Justyna Kowalska, Izabella Bézi, Veronika Horváth oraz Anna Boka. Najwyższą średnią ocen – celującą – uzyskali Jan Dobi i Sonia Maciuszewicz.

Pozostali bardzo dobrzy uczniowie otrzymali nagrody dyrektora i wychowawcy. Wszyscy nasi uczniowie uzyskali promocję do następnej klasy. Wszystkim więc gratuluję i życzę sukcesów w zbliżającym się roku szkolnym 2004/2005. Przy okazji wakacji życzę jednak przede wszystkim bezpiecznego i udanego wypoczynku oraz pięknej pogody!

Dorota Drózd – Skorupska: dyrektor Zespołu Szkół przy Ambasadzie RP w Budapeszcie

A magyar kultúra bővületében

Beszélgetés Krystyna Hrycykkel a Wrocławi Könyvtáros és Művelődési Menedzserképző Stúdium igazgatójával, a Debreceni Egyetem egykori lektorával abból az alkalomból, hogy az idén lesz 30 éve, hogy az alföldi nagyváros egyetemén megalakult a lengyel tanszék. Az évfordulóra ősszel többnapos ünnepségsorozat keretében emlékeznek meg.

- A legújabb „Ki kicsoda Lengyelországban” lexikonban azt vallja magáról, hogy hobbija a magyar kultúra. Mennyi ideig volt szoros kapcsolatban Magyarországgal, és hogy is kezdődött ez a vonzalom?

- Magyarországon éltem kb. öt évig. Régen, régen volt; 1972-ben úgy kezdődött, mint ahogy az életben sok minden; véletlenszerűen. Két évvel az egyetemi tanulmányaim után voltam, a Wrocław Kulturális Központban dolgoztam. Az Oktatási Minisztérium lengyel lektort keresett a debreceni Egyetemre. A diplomamunkám témavezetője Czesław Hernas professzor megkérdezte, nem lenne-e kedvem vállalni ezt a munkát. Rövid gondolkodás után igent mondtam. Fialat voltam, minden kötelezettség nélkül, lakásom sem volt, arra gondoltam, miért ne?

- Milyenek voltak a hetvenes évek?

- Magyarországon „kommersz stabilitás”, felszínes nyugalom volt. Állt az idő. Az emberek legmélyebb gondolataikat és meggyőződésüket mélyen titkolták. A Kádár-rendszer mindennapjai, árukkal teli boltok, az első önkiszolgáló nagyáruházak, a lengyelek tömegei a vonatokon, könnyed vámenőrzések a határokon. Először Magyarországra kaptam szolgálati útlevelet, később „kiharcoltam” a minisztériumban, hogy az összes un. szocialista országba érvényes legyen ez. Ennek köszönhetően meglátogathattam ismerőseimet Bulgáriában, láthattam Erdélyt, elrepülhettem Moszkvába és Vilniusba. De mindannyian, ti is, mi is, kalitkában éreztük magunkat. Emlékszem, álltam magyar barátaimmal az osztrák határ mellett egy faluvégén. Láttuk a műemlék jellegű vonatot és láttuk az erre felszálló határőröket, na meg a kutyákat. Csak nekünk nem lehetett felülnünk a vonatra és átutazni Bécsbe. Annyira szerettem volna átmenni, de nem mehettem... Lengyelországban a hetvenes évek eleje egy kis reménysugarat hozott. Magyarországon olvastam a lengyel szamizdatokat; a „Jelentést az oktatás állapotáról”, a „Lengyel Kultúra fejlődésének prognózisa 1990-ig” aztán a valóság: az ország új közigazgatási felosztása, a társadalom megtévesztése végett, majd az Alkotmányban a szovjet mintájú változtatások. Amikor

1976-ban befejeztem a magyar missziómat, s hazafelé menet Katowicében átszállva a wrocław-i vonatra, az első lengyel újságban, amit kézhez vehettem ez volt: Ki a lázítókkal! Így kommentálták a radomi eseményeket. Visszatértem a lengyel szegénységhez, de a lengyel reményekhez is...

- 1974-ben létrejött Debrecenben a Lengyel Tanszék. Hogy sikerült létrehozni, s miért pont ott?

- 1972-ben, Debrecenben, a nyári egyetemen találkoztam József Bubak professzorral, aki már előtte évekig dolgozott Pécsen, és előtte volt lektor a Debreceni Egyetemen. Nem panaszkodhattam, sok tanítványom volt. Aztán jöttek az egyetem tanárai közül is, akik lengyelül akartak tanulni. Jöttek a városból is a tanulni vágyók. Papp Ferenc professzor híres orosz tanácskérő is sokan tanultak nálam – külön csoportban. Ezekről a foglalkozásokról féltem a legjobban. Az első évem a magyar nyelv tanulásának jegyében telt. Ami azért sem volt könnyű, mert az egyetemi kollegáimmal nemigen kellett magyarul beszélnem, mind szlavisták voltak, a feleségek is oroszok, ukránok. A Wrocław Egyetemen jól megtanították nekünk az orosz, elboldogultam. De hát itt a magyar földön csak meg kellett tanulnom ezt a nyelvet és első igazi tanítóm Dombrowszky József professzor, a híres nyelvész volt, aki tudott lengyelül, és akivel az egyetemen közös szobám volt. 1973-ban visszatért a Varsói Magyar Intézetből Molnár István, aki az egyetemen és a Minisztériumban is kezdeményezte a lengyel szak indítását. A polonisztika volt az élete és az ma is. Jól felkészült ember volt, a lublini Maria Curie-Skłodowska Egyetemen végzett és néhány évet Varsóban is töltött. Úgy vélem, becsületes munkatársa voltam ebben a törekvésben is. Az 1973/74-es tanévre közösen dolgoztuk ki a tantervet. Elfogadták, és ettől az évtől kezdve eszerint folyt a tanítás. Az első évfolyamon két „nagyunk” volt: Nagy Ágnes és Nagy László. Nem voltak rokonok... Még két évet dolgoztam az egyetemen az önálló Lengyel Tanszéken is lektorként. Utánam kiváló híres polonisták hosszú sora volt debreceni lektor... Majd mindannyian

találkoztunk 1994-ben, Debrecenben, a Lengyel Tanszék húszéves évfordulóján. Jövőre, ha Isten is engedi, elmegyek a harmincéves évfordulóra. Jó arra gondolni, hogy amit elkezdtünk: folytatódott, hogy hallatlanul szorgalmas első tanítványaim egyike Nagy Laci ma a debreceni szlavisztika igazgatója és a krakkói egyetem Magyar Tanszékének a vezetője is. Nem építettem házat, nem szültem fiút, fát sem ültettem, de részese voltam a debreceni polonisztika létrejöttének, melynek fejlődését láthatom, és sokak szívében van egy helyem...

- Hazatérte után folytatódott a magyar kultúra iránti szenvedélyes érdeklődése, munkálkodása?

- Lengyelországba való visszatérésem után nem akartam a magyar nyelvvel való kapcsolatot elveszíteni; a krakkói Szépirodalmi Kiadó magyar művek fordítására pályázatot írt ki. Elhatároztam, hogy kipróbálom. Németh László regényének fordítása során (a Gyászt fordítottam) óriási tapasztalatokra tettem szert, lélekben újra Magyarországon lehettem, a lengyel és a magyar nyelv eddig nem ismert szépségeire találhattam rá. A magánéletemben ez az év egy rendkívül nehéz időszak volt. Most, az idők távlatából állíthatom, hogy a „Gyász” hozott engem vissza az életbe. Az, hogy 1980-ban megjelenhetett – elsősorban debreceni barátaimnak köszönhettem és Kamocka Etelkának, aki akkor a krakkói Szépirodalmi Kiadó szerkesztője volt. A hadiállapot megszűnése után közeli és távoli barátaimmal, akik érdeklődtek Magyarország iránt, 9 hónapi erőfeszítés, utána-járás után létrehoztuk Wrocławban a Lengyel – Magyar Baráti Társaságot. Tíz éven keresztül /1985-1995-ig/ voltam az elnöke. A legjobb években 120 tagja volt. Voltak közöttük hungarológusok, mint pl. Teresa Notz, aki ma a budapesti lengyel követségen konzul asszony, volt számos tagunk, aki a második világháborút magyar földön vészeltette át, voltak „boghárosok” és voltak fiatal emberek, akik érdeklődtek Magyarországra iránt.

Boglarczycy i ich szkoła raz jeszcze

Na ostatnie dni sierpnia br., tuż przed 65. rocznicą wybuchu II wojny światowej, a więc i przybycia na Węgry polskiej fali uchodźczej, władze Balatonbogláru wraz z Boglárskim Towarzystwem Przyjaźni Polsko-Węgierskiej planują dwudniowe uroczystości. Oczywiście z udziałem reprezentacji (oby jak najliczniejszej) członków Stowarzyszenia „Boglarczycy”. Wszak bez nas, polskich boglarczyków, w tej miejscowości pamiętnej dla spraw polskich z tamtego trudnego okresu nie dzieje się nic co Polski dotyczy. Przygotowania są w toku, a jednym z ich elementów jest nakręcenie nowego filmu video.

Któż jak nie László Szentes miałby się chętniej podjąć tego zadania. Dawniej kierownik produkcji w TV Pécs od roku, po wygranym konkursie, kieruje lokalną Boglár TV nadającą swoje programy codziennie między godz. 19 a 24. Zrozumiał więc, że temat go interesuje. Temat jest mu bliski – zresztą i z przyczyn natury osobistej. Przed piętnastu laty pan László ożenił się z Melindą Cserti, w której żyłach płynie połowa krwi polskiej. Bowiem matka jej, Jánosné Cserti, jest warszawianką i zanim trafiła do Kaposváru była panną Elżbietą Ciołkiewicz.

Poszukiwania materiałów do filmu przywiodły więc pp. Szentesów i p. Cserti do Polski. Najpierw, w pierwszych dniach maja, do Warszawy, potem do Krakowa jako siedziby władz Stowarzyszenia „Boglarczycy”. Termin oczywisty, bowiem warszawscy boglarczycy spotykają się tradycyjnie w pierwsze wtorki miesiąca (w siedzibie Węgierskiego Instytutu Kultury), natomiast krakowscy w pierwsze środy. To ułatwiło przeprowadzenie w ciągu dwu spotkań większej ilości rozmów. Niezależnie od tego droga wiodła do Izabelina, do Mieczysława Ostoji-Mitkiewicza, którego domowe archiwum jest prawdziwym skarbcem wiedzy o polskim wojennym uchodźstwie na Węgrzech i o boglarskiej polskiej szkole tego okresu.

Drugi skarbiec dla dziennikarza czy

historyka mieści się w Krakowie przy ul. Siennej 16, w budynku Archiwum Państwowego w Krakowie. Tam bowiem w lecie ub. roku my, członkowie obecnego Zarządu Stowarzyszenia „Boglarczycy”, przekazaliśmy opracowane przez kol. Tadeusza Kucza, pierwszego prezesa, materiały dotyczące historii szkoły, jej byłych profesorów i uczniów oraz Stowarzyszenia. Niewątpliwie najcenniejsze są te oryginalne ocalone mimo okupacji niemieckiej Węgier materiały i dokumenty. Wystarczy wspomnieć, że jest wśród nich oryginalna trzypięciotomowa (pisana ręcznie od otwarcia szkoły aż prawie do jej likwidacji w 1944 roku) kronika. Obejmuje okres początkowy z

Zamárdi, przejściowy letni z Somogy-szentimre i boglarski od jesieni 1940 roku do wiosny 1944. Wzbogaciły ją dodane (na oddzielnych kartach) zdjęcia i dzieje Stowarzyszenia do roku 2000. Teraz wzbogacimy ją jeszcze o kolejne lata naszej działalności.

Ta kronika 6 maj br. na wiele godzin pochłonięła uwagę pana László. Z zainteresowaniem (żeby nie powiedzieć namaszczeniem) przeglądał i skanował również inne archiwalia; wśród nich np. podręcznik do chemii nieorganicznej napisany w Boglárze przez prof. Włodzimierza Albera, numery miesięcznika „Młodzież” redagowane przez nas, uczniów, pod kierunkiem polonistów prof. prof. Mariana Jasińskiego i Stefana Grochowskiego, a także zeszyty i świadectwa szkolne oraz stare zdjęcia.

Cieszy to zainteresowanie, cieszy myśl o powstawianiu filmu video. Ów film pozwoli utrwalić wiedzę o ważnym wycinku naszych dziejów i ułatwi dostęp do niej szerszym kręgom polonijnym. I nie tylko.

Danuta Jakubiec

fol. Barna Dukay

A csoportképen balról jobbra :
Papp György, Szabó György, Vincze Teresa, Pándi László,
Kölbl Gábor

Csepeli Lengyel Kisebbségi Önkormányzat

2002. november 12-én alakult meg öt taggal a XXI. kerületben a Budapest-Csepel Lengyel Kisebbségi Önkormányzat. Legfőbb céljuknak tekintik a lengyel hagyományok, a lengyel kultúra egyre tágabb körökkel való megismertetését, valamint kiemelten fontosnak érzik az évszázadokra visszanyúló lengyel-magyar barátság ápolását és terjesztését. Huszonöt családot tartanak nyilván, de a múlt század fordulóján megtelepedett lengyel családok leszármazottai minden bizonnyal nagyobb számban élnek itt, mint akikről eddig sikerült tudomást szereznük. Sokan közülük a nyelvet már nem ismerik, sőt, némelyikük csodálkozva fogadta a hírt, miszerint lengyel

gármester urat. Az első három csapat fődíjként egyhetes lengyelországi nyaralásnak örvendhet. Minden csapat emléklapot kapott és egy „Polak Węgier Dwa Bratanki – Lengyel Magyar Két Jó Barát” feliratú emlékpólót.

Ehhez tartozik még az is, hogy a sikeren felbuzdulva a szervezők jaworzno-i barátai szintén rendeztek egy hasonló vetélkedőt. A végeredmény: a magyarországi gyerekek Jaworzno városában töltik majd a jutalom-hetét, az ottaniakat pedig egy hétre Leányfalun, a Vadcácsa Alapítvány Nomád Táborában látják vendégül. A két gyereksereg pedig Pándi Lászlónak köszönhetően Budapesten fog találkozni egy hétvégén. A vetélkedő költségvetését a CsLKO a tavalyi megtakarított pénzből állta.

Hasonló ihletésű rendezvénynek bizonyult a március 26-i Magyar-Lengyel Baráti Est is, amely során a Budapesti Tavasz Fesztiválra a leśnicai

gyermek táncgyűstest látta vendégül a Csepeli Munkásotthon és a Kis-Csepel gyermek táncgyűstest.

Meghatározóan fontos, nagyszabású tervük a Popieluszko emlékpark megépítése Csepelen. Úgy döntöttek, hogy működési ciklusuk alatt megtervezik és Csepel megfelelő természeti környezetében megépítik a húsz évvel ezelőtt mártírhálált halt lengyel pap-forradalmár, Jerzy Popieluszko tiszteletére az emlékparkot. Konceptiójuk szerint „az emlékpark megalkotásával és működtetésével szeretnénk elérni, hogy Csepel – a lengyelség vallásos lelkületét kifejezve – idővel hasonlóan látogatott keresztény zarándokhellyé váljon, mint Máriaremete... Az emlékpark a csepeli Kis-Dunapart déli szakaszának fejlesztési koncepciója részeként, a Hollandi út és a Kis-Duna közötti ligetes, 40 x 60 méter nagyságú, Budapest-Csepel Önkormányzata által jóváhagyott területen nyer elhelyezést.”

Az Önkormányzat az információáramlás megkönnyítése végett kéri a többi Lengyel Kisebbségi Önkormányzatot, hogy küldjék el saját e-mail címüket a csloko@internet.hu címre. 2004 második felévében vélhetően már irodájukban is be fognak tudni rendezkedni.

Kölbl Gábor írása nyomán Sz. S.

Céljaik megvalósítására 2003. májusában ellátogattak Lengyelországba, hogy kapcsolatba kerüljenek az anyaországgal. Ennek kézzelfogható eredménye, hogy hét együttműködési megállapodást kötöttek, illetve, hogy idén Kielce és Csepel Testvérvárosi Szerződést ír alá.

Hosszútávú - diák és tanácserevével is járó - együttműködési szerződést kötöttek 2004. május 14-én a csepeli ADU (Adult Education) és a kielcei Z.D.Z Oktatási Intézmény, valamint egy kéttannyelvű építőipari középiskola között.

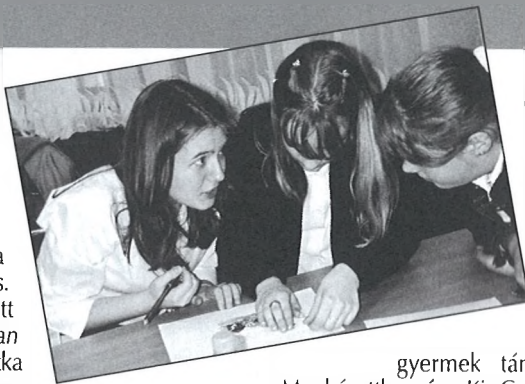
A lengyel-magyar barátság elmélyítését segítette tavaly augusztusban 14 kisdíák 10 napos látogatása Lengyelországban.

Tavaly június 8-10. között részt vettek a Csepeli Pünkösdi Búcsú rendezvényein is. Itt, a görög katolikus templomban tartott ökumenikus istentiszteleten részt vett Jan Jurekowski atya, a kielcei Szt. Stanisław Kostka Katolikus Líceum igazgatója. A templomi koncerten kielcei művészek mutatkoztak be.

A tavalyi évet a gyermekek Mikulás-ünnepségével zárták. Közben igen takarékosan bántak a működési kiadásokra rendelkezésükre álló állami és önkormányzati pénzzel, mivel 723 ezer forintot hoztak át erre az évre.

A lengyel-magyar barátság ápolása jegyében Csepelen idén április 24-én zajlott le a Radnóti Miklós Művelődési Házban az általános iskolások történelmi vetélkedője.

A Lengyel Kisebbségi Önkormányzat felkeresett huszonkét kerületi iskolát, amelyekből óriási lelkesedéssel összesen 14 háromfős csapat jelentkezett. Felkészülésként kaptak néhány példányt a Magyar-Lengyel Történelmi Olvasókönyvből, amelynek alapján bármely témakörből házi dolgozatot kellett írniuk, majd a szervezők által készített „történelmi totót” töltötték ki. A vetélkedő nyolc fordulóból állt, fordulónként 10-10 kérdés, valamint néhány zenei és ügyességi feladatot tartalmazott. A diákok nagyszerű történelmi ismeretekkel kápráztatták el a zsűrit és elnökét, Horváth Gyula alpol-

Media Polonijne w Warszawie

Grzegorz Łubczyk

Olgierd Budrewicz

I znowu, podobnie jak w ubiegłym roku mogliśmy spotkać się z dziennikarzami z kresów na bardzo miłym spotkaniu.

A było to możliwe dzięki zaproszeniu Fundacji „Pomoc Polakom na Wschodzie”. Program spotkania był bardzo bogaty i bardzo ciekawy. Spotkanie otwierali gospodarze Fundacji: wiceprezes Henryk Banasiuk i Grzegorz Łubczyk oraz dyrektor biura Fundacji, Julia Końowrocka, a także przedstawiciele Senatu RP i MSZ, z marszałkiem Senatu prof. Longinem Pastusiakiem na czele.

Było wiele ciekawych spotkań i rozmów. Miłe chwile spędziliśmy w redakcji „Polityki”, gdzie rolę gospodarzy pełnili: redaktor prowadzący Leszek Bętkowski oraz znany Polonii węgierskiej Tadeusz Olszański. Znalazł też dla nas czas redaktor naczelny „Polityki”, Jerzy Baczyński.

Niezapomniane chwile spędziliśmy podczas spotkania z redaktorem Zygmuntem Broniarkiem. Bardzo dowcipnie, z ogromnym humorem opowiadał o swoich

przeżyciach dziennikarskich, o ciekawych ludziach, których spotykał podczas swojej 60-cio letniej pracy w tym zawodzie. Mówi piękną, soczystą polszczyzną. Ma doskonałą pamięć. Sypie jak z rękawa anegdotami, historyjkami, dowcipami. A witając dziennikarzy z kresów powiedział: „Wy jesteście solą ziemi, bo wy propagujecie polskość na rubieżach”.

Znany pisarz i redaktor Olgierd Budrewicz dyskutował z nami nt. Misji dziennikarza polskiego poza Polską. Zna doskonale problemy Polonii, Polaków za granicą. Zjeździł prawie cały świat, ale jak sam mówi, wszędzie szukał Polaków, ciekawych Polaków rozsypanych po świecie. I chociaż jak każda nacja, nie

jesteśmy bez wad i przywar, to bardzo mocno podkreślał wielką polską gościnność, która zawsze ogromnie ujmuje.

Bardzo ciekawie mówił o kondycji literatury i języka polskiego prof. dr Jerzy Snopek, przybliżając nam współczesną literaturę, omawiając jej ciekawe trendy. Był też wieczór poświęcony dokumen-

towaniu i upowszechnianiu polskich tradycji narodowych, w co wprowadził nas dr Andrzej Stawarz, dyrektor Muzeum Niepodległości. Później Grzegorz Łubczyk, autor książki „Polski Wallenberg” mówił o usuwaniu „białych plam” z polskiej historii na przykładzie swojej książki.

Kończącym punktem programu był film „Nigdy w życiu”, a potem jeszcze długie rozmowy z naszymi rodakami z kresów, wymiana adresów, telefonów i oczekiwanie następnego spotkania.

Dziękujemy organizatorom za te ciekawe, pożyteczne w naszej pracy dni, za kolejne przeżycia i doświadczenia.

Iga Zeisky

Wspomnienia Kresowiaka

część I

Z ogromnym bólem przyjęliśmy wiadomość o śmierci Konsula pana Zenona Tarnowskiego, wielkiego przyjaciela Polonii i Węgrów.

Dzięki życzliwości pana Ministra Romana Kowalskiego zamieszczamy wspomnienia pana Konsula napisane jako list, zachowując jego oryginalną formę.

Warszawa, 4-II-2004

Romku!

Mam do Ciebie kilka prośb i liczę na Twoją życzliwość w ich spełnieniu. Proszę abyś tę epistolę przeczytał do końca, bowiem dotyczy ona nie tylko prośb sensu stricto, ale również pewnych wydarzeń z mojej bardzo wczesnej młodości kiedy to zrodziła się we mnie i trwa – sympatia do Madziarów.

Urodziłem się w 1931 roku w wołyńskiej miejscinie Kiwerce wśród pięknych lasów pełnych jagód i grzybów, wśród rozlewisk Styru, z których każdego letniego wieczora, tuż po zachodzie słońca odzywał się potężny żabi chór. Byłem dzieckiem osadników. Ojciec – kolejarz był ateuszem i jego poglądy podzielał do chwili obecnej; matka, kobieta głęboko wierząca skupiła się na siostrze, co zaowocowało tym, że po wielu latach została posłanką do sejmu z listy KPN p. Moczułskiego.

Rodzice wzięli kredyt; ojciec zbudował dom i posadził nie jedno, lecz wiele drzew owocowych. Pracował w parowozowni, matka obszywała (będąc krawcową) bogate gospodynie z zasobnych okolicznych wsi ukraińskich. Wiodło nam się dobrze. Mielśmy kury, nieco królików, białą kozę Baśkę, którą pasalem na rozległych okolicznych łąkach. Mielśmy dwa (sic!) rowery i małe radio Philipsa z mrugającym magicznym zielonym oczkiem. W wolnych chwilach ojciec wyjeżdżał rowerem do Łucka wykonując w obie strony 30 km. Stała fucha ojca w Łucku i praca w Kiwercach oraz profesja matki sprawiały, że przyszłość naszej rodziny rysowała się w różowych barwach.

O etnicznym przekroju miasteczka świadczyły kościół, cerkiew i uboga drewniana synagoga. Naszymi sąsiadami byli Ukraińcy Panasiukowie i rodzina Begerów

niemieckich osadników. Rodziny nasze były zaprzyjaźnione. Do elity należało kilku sklepikarzy, a wśród nich mój wuj z piękną żoną – Ukrainką i trojgiem kuzynostwa (późniejszymi żołnierzami wołyńskiej Dywizji AK) oraz Żyd – Rawicz, z którego synem Szłomą przyjaźniłem się ledwie stanąłem na dwie nogi. Przyjaźń ta opłaciła mi się: co jakiś czas p. Rawicz dawał mi małą czekoladkę, a matka, w trudnych chwilach mogła się u niego zaopatrywać na krechę.

Romku, czasem się dziwię jak dużo wspomnień zachowało się w mojej pamięci z lat wczesnego dzieciństwa.

Wiec żałobny po zgonie Piłsudskiego obserwowałem z wysokości ramion matki. Zapamiętałem przypięte do wielkiego dywanu na trybunie dwie skrzyżowane srebrne buławy oraz takiegoż koloru wężyk; melodię granego przez kolejarzy marsza żałobnego potrafię zanucić do dziś podobnie jak piosenkę śpiewaną w przedszkolu PKP; „to nie prawda, że ciebie już nie ma, to nie prawda, że jesteś już w grobie.... dzisiaj cała Polska ziemia w żałobie... lecz pozostał po tobie duch dzielny... w naszych sercach wciąż żyjesz jak żyłeś – ukochany wodzu nieśmiertelny!”

W wieku sześciu lat, z woli matki (ojciec coś tam burczał pod nosem) zostałem rycerzykiem Niepokalanej. Od ukochanej zakonnicy, która naszej grupce rycerzyków przewodziła, dowiedzieliśmy się jak to Żydzi ukrzyżowali Jezusa. Skrzyknęliśmy się, pokrzywy w dłoń – i zaczęliśmy ganiać naszych żydowskich chałaciarzy (w tym mojego kolegę Szłomę). Któregoś dnia p. Rawicz odwiedził ojca i doniósł na mnie. Po tej wizycie ojciec zerznął mi pasem dupę; wczesny rasizm i antysemityzm wyparował ze mnie na zawsze; skończyły się także czekoladki.

1 września 1938 r. zostałem uczniem pierwszej klasy i po raz pierwszy zetknąłem się z wielką polityką; co kilka dni wszystkie klasy wędrowały w kółko po szkolnym boisku, a stojący w środku nauczyciel przez tubę metalową, niczym kapitan średniowiecznej karaweli, rzucał hasło, które z zapamiętaniem powtarzaliśmy: „Na Litwę! Na Litwę! Na Litwę!”

Rok szkolny i wakacje minęły szybko. 1 września 1939 r. matka zerwała kwiatki w ogródku z przeznaczeniem dla mojej wychowawczyni i włączyła naszego Philipsa. Kwiaty zostały w wiadrze, bo Hitler napadł

na Polskę. Komunikaty głosiły o sukcesach polskich ułanów dziesiątkujących niemieckie tanki (w co ojciec nie wierzył).

Któregoś dnia wpadła do nas ciotka z dalekiego poznańskiego (z dwoma kuzynami) i opowiadała rzeczy straszne. Będąc świadkiem jechowy, każdą chwilę wykorzystywała, aby nas nawrócić, co matka przyjmowała z wyraźnym obrzydzeniem i zgrozą. Ojciec – ateusz wiodł z ciotką merytoryczne dysputy na temat przewag Jachwe. Czym by się zakończyło owo nawracanie – nie wiem, bowiem już pod koniec września przyszło wyzwolenie spod jarzma polskich panów, nieoczekiwane, ze wschodu. Ciotka, obawiając się czerwonych bardziej aniżeli szatana – z Biblią pod pachą, dwójgim dzieci i ubogimi węzełkami ucieka przed bolszewią (jak mawiała moja mama) w kierunku zachodnim (objawiła się po wojnie cała i zdrowa w poznańskim).

Zostałem obywatelem radzieckiej Ukrainy.

Kiwerce pokryły się plakatami głoszącymi wyzwolenie spod jarzma polskiej burżuazji, a czerwonoarmista przebiegał bagnetem przerażonego Orła Białego z takim zapalem, że aż mu korona spadła (rozumie się – Orłu, wojak miał hełm zdobny w czerwonej gwiazdę). Nowa władza zabrała się za osadników, burżujów, policjantów i wszelkiej maści wyzyskiwaczy. Rawicza z rodziną, mojego wujka (bez rodziny) wysłano na białe niedźwiedzie (wujek zmarł w łazrze na Półwyspie Kola). Jeden z 3-4 policjantów mieszkał kątem u sąsiada-Polaka. Przyszło po niego NKWD, zastając policjanta w łóżku. Sąsiad objaśnił, że policjant jest chory na gruźlicę. NKWD nie dało wiary i powróciło z lekarzem w białym kitlu. Ów zbadał policjanta i orzekł, że w samej rzeczy chory cierpi na czichotkę, stwierdzając (relacja sąsiada), że „Swołocz i tak padochniet”. (Swołocz jednak nie padochnął, tuż po wojnie objawiła się w Opolu, gdzie działała w grupie ścigającej grupki Wehrwofu). NKWD odwiedziło również nas (z sąsiadem Panasiukiem). Ukraińiec poświadczył, że ojciec, mimo, że jest osadnikiem, organizował strajki w Kiwercach i niedalekim Łucku. Jak przekonał przedstawicieli nowej władzy – nie wiem. Pozostanie faktem, że nas uratował przed zsyłką. Ciekawe, proboszcza nie tknęto.

Szybko uruchomiono szkołę polskojęzyczną z podręcznikami polskimi drukowanymi

mi w Kijowie. Zostałem pionierem. I znów maszerowaliśmy w kółko po boisku, śpiewając donośnie polską wersję hymnu pionierów: *„Niosą w górę nasze ramiona, sztandar w kwiatów obfity kiść, jak ci smutno, to przystąp do nas, razem w radość będziemy iść”*. Nadszedł pierwszy Nowy Rok pod nową władzą. Dla mnie zaczął się szczęśliwie. Zorganizowano imprezę noworoczną dla dzieci, połączoną z balem przebierańców i konkursem nagród. Pod ogromną choinę zasiadł dyrektor szkoły w stroju Dziadka Mroza, taszcząc wór z nagrodami. W pewnej chwili Dziadek Mróz krzyknął po rosyjsku: *„Truboczki! Do mnie!”* Zająłem 3. miejsce za strój kominarza i nagrodę w postaci tyciego czołgu, który po nakręceniu pokonywał różne przeszkody, strzelając z działka iskierkami. Był to mój pierwszy i ostatni sukces odniesiony w Kraju Rad!

Minął jeden i kończył się drugi rok szkolny. Pewnego czerwcowego dnia nasz Philips doniósł, że tym razem Hitler napadł na Związek Radziecki. W Kiwercach niby się nic nie działo. A jednak! Nocami odwiedzały matkę obszywane przez nią gospodynie z okolicznych wsi z belkami niebieskiego i żółtego płótna, z którego powstawały sino-żółte flagi. Ja beztrzęsio pasłem kozę Baśkę na łące pod lasem. Nie było widać żadnej wojny. Nasz Philips zamilkł. Któregoś dnia z lasu wychynął potężny ciągnik wlokący ogromne działo z obsługą kilku czerwonoarmistów. Ciągnik się zatrzymał, żołnierze zagwoździli armatę; potężny huk rozzerwał armatę i wybił w okolicy wszystkie szyby. Żołnierze znikli. Jeden wpadł do nas, poprosił o cywilne ubranie, zostawił karabin i zapewnił, że wróci po broń. W nocy ojciec spalił gimnastoreę, briuki i furażerkę w ogrodzie, zbił z desek długie pudło, zawinał karabin w szmaty i zakopał chytrze przed progiem. Żołnierz nigdy po broń nie wrócił. Karabin na pewno nadal rdzewieje w tym samym miejscu.

Odgłosów wojny nie było słychać. Władza radziecka gdzieś się ulotniła. Pewnego pięknego dnia pasłem Baśkę na łące; nagle zza lasu wyskoczył samolot z czarnymi krzyżami, zniżył lot i puścił w moim kierunku serię; w powietrzu poleciały strzepy błota i darniny, dzielny bydlak, zabawiwszy się nieco, zniknął tak szybko, jak się pojawił. Baśka ruszyła chyżo do domu, ja wolniej, porcieta miałem pełne. W boksie zastałem Baśkę moką, całą i chyba jeszcze bardziej białą ze strachu. *(Takiego pietra miałem jeszcze raz w życiu: 23 października 1956 r. podczas szturmów powstańców węgierskich na gmach radia; jednak obojętne bez skutków – jak wyżej).*

Na drugi dzień, rozeszła się wieść, że od lasu idą Niemcy. Wszyscy mieszkańcy wylegli przed płoty, wzdłuż których szli gęsiego niemieccy żołnierze z podwiniętymi rękawami oraz karabinami i szmajserami w rękach. Niektórzy uśmiechali się i pozdrawiali gestem dłoni. Dwójki wojaków wchodziły na teren poszczególnych domostw pytając gestami o „*bolszewiszen*”. U nas zabawili dłużej. Jeden z wojaków szukał „*bolszewiszen*”, drugi zdjął hełm, uśmiechnął się do siostry Danki i kilka razy powtórzył słowo „*Danke, Danke*” (i coś tam jeszcze), zaszwargotał coś do kolegi, który siedział na progu opierając nogi o naszą złowrogą tajemnicę – odeszli. Siostra zastanawiała się, skąd ten miły żołnierz znał jej imię. Spocony ze strachu ojciec polewał sobie głowę przy studni zimną wodą. Biegły w językach sąsiad rozczarował siostrę, wyjaśniając jej znaczenie słowa „*Danke*”. Objaśnił nam też słowa „*Gottmituns*” na klamrach żołnierskich pasów i wyrażał pogląd, że nie będzie tak źle. W głębi miasteczka wojsko niemieckie witali Ukraińcy, powiewając uszytymi przez matkę flagami. Sąsiad Panasiuk Niemców nie witał i wieczorem dzielił się z rodzicami swoimi wątpliwościami.

Nastały nowe porządki. Główną ulicą miasteczka, której środkiem jeszcze tak niedawno czerwonoarmista prowadził pod bagnietem trzech polskich lotników obciążonych spadochronami, przeciągały tysiące chwiejących się z głodu żołnierzy radzieckich. Konwojenci pozwalali na wręczanie nieszczęsnym wojakom skromnego jadła (głównie zimnych, gotowanych ziemniaków). Biedacy marli jak muchy.

Nasz obszerny domek był schludny. Dach pokryty cynowaną blachą przyciągał wzrok i często nieproszonych gości. Pierwszymi byli dwaj młodzi SS-mani. Przez miesiąc zajmowali jeden pokój. Wstawali wcześniej, szorowali się przy studni, gimnastykowali, spożywali dostarczone przez żołnierza Wehrmachtu śniadanie (keksy otrzymywała siostra i ja), ustawiali w ogrodzie małe tarczki i ćwiczili strzelanie do celu. Następnie nakładali na głowę siostry i moją swoje przepaściste hełmy i skracając się ze śmiechu robili nam zdjęcia. Przerazenie nas ogarnęło, gdy rozeszła się wieść, iż owa dwójka chodzi sobie postrzelać do getta. Pewnego dnia pojawił się wspomniany wermachtowiec, zabrał piękne plecaki ze żrebiecej skórki. Zapytany przez rodziców wojak, ten pochodzący z polskiego Śląska, powiedział, że nasi lokatorzy dostali rozkaz wyjazdu na wschód, a teraz poszli wypowiadać się do polskiego proboszcza.

W miasteczku było spokojnie. Ojciec zarabiał na chleb pracując w parowozowni pod nadzorem sympatycznego starego niemieckiego kolejarza, który przysmykał oczy na fuchy ojca, który cały czas coś tam ważnego toczył na tokarce, a przy okazji, produkował zapalniczki zwane wiatrówkami, które matka sprzedawała za żywność wędrując po okolicznych ukraińskich wsiach. Jakoś się żyło.

(cd w następnym numerze PW)

Katedra Hungarystyki Uniwersytetu Warszawskiego

Na Uniwersytecie Warszawskim niełatwego języka naszych Bratanków uczą już od przeszło 80 lat, bo od 1917 r. Wówczas powstał tam lektorat języka węgierskiego. Pierwszym lektorem był *Adorján Divéky*, który pełnił tę funkcję przez 13 lat. W 1930 r. zastąpił go *Emánuel Aladár Korompay*. Pracę pedagogiczną drugiego lektora węgierskiego UW przerwał wybuch II wojny światowej. Posiadając polskie obywatelstwo, otrzymane przez małżeństwo z Polką, w chwili wybuchu wojny jako kapitan rezerwy znalazł się w szeregach Wojska Polskiego. Podczas kampanii wrześniowej dostał się do sowieckiej niewoli i trafił do obozu w Starobielsku. Na rozkaz *Stalina* w 1940 r. wraz z 3894 towarzyszami niewoli *Emánuel Korompay* został zamordowany w Charkowie przez „*znormalizowany*” strzał w tył głowy.

W budynku Orientalistyki Uniwersytetu Warszawskiego, na Krakowskim Przedmieściu 26/28, znajduje się tablica pamiątkowa poświęcona byłemu lektorowi j. węgierskiego. W tym budynku mieściła się dawniej Katedra Hungarystyki. Po wojnie nauka języka węgierskiego na UW rozpoczęła się

w 1949 r. pod kierownictwem dr. *Istvána Csaplárosa*, a trzy lata później powstała tu pierwsza w Polsce Katedra Hungarystyki. Pierwsi studenci tytułu magistra hungarystyki uzyskali w roku 1957. Wśród nich grupa studentów, którzy pod koniec października 1956 r. pod kierownictwem prof. *Jana Reychmana* (*lata wojny spędził na Węgrzech*) przebywali w Budapeszcie i byli świadkami ówczesnych historycznych wydarzeń, a dwie studentki: *Lidia Widajewicz* i *Hanna Linsenman*, brały również w nich czynny udział.

Na Katedrze Hungarystyki obok nauczania zajmowano się poważną pracą naukową. Tu powstała liczna bibliografia, rozprawy naukowe, tu powstał 1250-stronicowy *Wielki Słownik Polsko-Węgierski* pod redakcją prof. *Reychmana*, wydany w 1968 r.

Katedra przez 6 lat podlegała stworzonemu z powodów politycznych Wydziałowi Rusycystyki i Sławistyki, rezydującemu w Służewcu. Dziś ponownie jest częścią Wydziału Neofilologicznego. Obecnie katedra posiada ośmiu wykładowców, wśród nich czterech jest jej absolwentami. Co roku na 20 ogłaszanych miejsc zgłasza się średnio 100 osób, co oznacza że język węgierski i kultura madziarska cieszą się nieustającym zainteresowaniem wśród Polaków.

opr. **Magda Rajtar-Szabó**

Skłamałbym pisząc, że bez wzruszenia trzymałem książeczkę, niewiele większą od mojej dłoni, z tytułem „LENGYEL UTIKALAUZ”. Książeczkę z informacją, że opracowane przez Korompaya Mano rozmówki wydano w Warszawie w roku 1939. Tego egzemplarza, jedyne zresztą, jaki zachował się w polskich bibliotekach, nie czytał nikt przede mną. Bo gdyby czytał, to w Bibliotece Narodowej nie musiałbym prosić o nożyczki, aby rozciąć kolejne strony unikatowej wartości egzemplarza. Musiałem rozciąć; inaczej nie dobrabym się do informacji o tym, jak autor pierwszych w historii rozmówek węgiersko-polskich postanowił Madziarom ułatwić obecność na nadwiślańskiej ziemi.

Na łódce i w kolejce linowej

W liczącej 32 strony książeczce znaleźć można wszystko, co - zdaniem Emanuela Aladara Korompaya, ówczesnego pracownika ambasady węgierskiej i lektora na hungaryście Warszawskiego Uniwersytetu - mogło być niezbędne do rozmów w czasie zwiedzania stolicy, Krakowa, Lwowa, pobytu na nartach w Krynicy czy Zakopanym, podczas oglądania „Batorego” w Gdyni czy wyprawy do kopalni soli w Wieliczce. Nie zabrakło pozdrowień w języku polskim, wiadomości o tym, jak zachować się podczas przechadzki nad brzegiem morza, na pocztce, przy kasie na dworcu, w pociągu, tramwaju, w taksówce, a nawet w wagoniku kolejki linowej. Oraz informacji o tym, jak po polsku chwalić pogodę, liczyć do tysiąca, znaleźć dobry hotel czy trafić do kawiarni „U Fukiera”, gdzie - co podkreśla autor - można posłuchać „dobrze grających węgierskich cyganów”...

Nie zapomniat Korompay Manó o informacjach, jakich słów używać, kupując mydło, wodę kolońską, proszek na ból zębów czy na kaszel, szklankę mleka, poduszkę(!!) i gazetę „Ilustrowany Kurier Codzienny”. A także o tym, jak mieszkani

pesztu powinien wyartykułować prośbę o podanie mu w restauracji pierogów, kapuśniaku, gołąbków oraz wódki, jak domagać się oddania pozostawionego w szatni parasola lub nowopoznanej Polce zasugerować przejażdżkę łódką czy zagranie z nim w karty. Jest pouczenie, jak szukać zgubionych pieniędzy, trafić [ze zdenerwowania? - dop. SMJ] do ustronnego przybytku „Dla Panów” lub podreptać po pomoc czy pożyczkę do Pałacu Staszica, przy warszawskim Nowym Świecie nr 72, gdzie przed wojną mieścił się Instytut Węgierski.

Emanuel Aladar Korompay
z żoną Mieczysławą

Czy gołąbki można popić wódką?

Kaplica na Osiedlu Słonecznym

Emanuela Aladara Korompaya, podobnie jak 22 tysiące polskich oficerów - jeńców wojennych funkcjonariusze NKWD zamordowali w roku 1940. Autor rozmówek nie miałby dzisiaj „swojej” kaplicy, gdyby nie jego przyrzeczenie z roku 1938, kiedy to, zresztą w czasie pisania cytowanej wyżej książeczki, zobowiązał się ufundować Matce Boskiej kaplicy z podziękowaniem za pomoc w... swojej prywatnej sprawie.

- Jeśli nie mógłbym obietnicy wypełnić, to wam, moim dzieciom, to przekazuję - tak mówi do mnie najstarsza z córek - Ilona Korompay. - Zginęły moje siostry i matka, więc na mnie spadło wykonanie ojcowskiego zobowiązania...

Przez kilka lat, smagając się z

chorobami i rozmaitymi przeciwnościami losu, pani Ilona zbierała fundusze na budowę oraz pozyskiwała sponsorów, zarówno w kraju jak i poza Polską. Z Francji przyjechała duża figura Matki Boskiej z połączoną koroną. Jesienią 1986 położono fundamenty pod budowę, a w sierpniu 1989 roku, w sanktuarium na Osiedlu Słonecznym w Szczecinie, poświęcono nowo wzniesioną kaplicę Matki Boskiej Fatimskiej.

- Znalazła się w tej kaplicy garść ziemi, przywieziona z Katynia - dodaje Ilona Korompay - więc jak nie mówić, że mój ojciec poległ na Wschodzie, po wykonaniu swego zobowiązania wobec Matki Boskiej, chociaż tylko symbolicznie nie powrócił do ojczyzny...

Stanisław M. Jankowski

A szerző fotói

Emánuel, a magyar nagykövetség volt dolgozója és a Varsói Egyetem magyar szakának lektora – szerint szükséges volt tudni a lengyel főváros, Krakkó, Lwów, a krynicai vagy zakopanei sítúra, a Gdyniában található Báthori szobor, vagy a wieliczki sóbánya látogatása közben. A lengyel üdvözlésformák mellett ott áll az, hogy mi a teendő tengerparti séta közben, a postán, a vasútállomás pénztáránál, a vonaton, a villamoson, a taxiban és a függővasúton. Nem hiányzik az sem, hogyan kell az időjárást lengyelül dicsérni, ezerig számolni, jó szállodát találni illetve eljutni az „U Fukiera” kávézóba, ahol – ezt hangsúlyozza a szerző – „remekül muzsikáló magyar cigányokat” lehet hallani... Korompay Manó arról sem feledkezett meg, milyen szavakat használjunk, ha szappant,

A tengerparti Napos Lakótelep kápolnája

Korompay Emánuel Aladárt – 22 ezer lengyel tiszt hadifogoly társával együtt – 1940-ben kivégezték a szovjet NKVD emberei. A Társalgások című könyv szerzőjének azonban ma nem volna „kápolnája”, ha nem létezne esküje 1938-ból, amely szerint a könyv készítésével egy időben felajánlotta, hogy Szűz Máriának kápolnát állíttat halaként... magánügyben.

– Ha nem tudnám teljesíteni ígéreteimet, akkor azt rátok, gyermekeimre hagyom – idézi fel szavait a legidősebb lány, Korompay Ilona. – Anyám és testvéreim meghaltak, így rám hárult apám fogadalmának teljesítése...

Több éven át, betegségekkel és a sors nehézségeivel küszködve kereste Ilona aszszony a pénzt és a támogatókat, Lengyelországban és határon túl. Franciaországból érkezett az aranyozott koronával ékes Szűz Mária szobor. 1986 tavaszán ásták ki az alapokat, majd 1989 augusztusában, a szczecini napos lakótelep templomában szentelték fel a Fatime Szűz Mária-kápolnát.

– A kápolnába került egy marék föld, amit Katynból hoztak – mondja Korompay Ilona – így, miután apám keleten hunyt el kötelességét teljesítve, ha csak szimbolikusan is, de hazatért.

Fordította:
Zeisky
Dávid

Töltött káposztára vodkát?

Hazudnék, ha azt írnám, hogy nem hatódtam meg a „Lengyel Útikalauz” láttán, ami valamivel kisebb volt, mint a tenyerem. A könyv címgötyöje szerint a Korompay Manó szerkesztette társalgásokat 1939-ben adták ki Varsóban. Ezt a példányt, amely az egyetlen megmaradt darab lengyel könyvtárakban, még nem olvasta előttem senki. Hiszen, ha valaki olvasta volna, nyilván nem kérek ollót, hogy a könyv oldalait felvágva elolvashassam. De föl kellett vágnom, másként nem tudtam volna meg, hogy az első magyar-lengyel társalgások szerzője hogyan könnyítette meg a Visztula mentére látogató magyarok dolgát.

Csónakban és függővasúton

A 32 oldalt számláló könyvben mindent meg lehet találni, amit – Korompay Aladár

illatszert, fájdalom- és köhögéscsillapítót, egy pohár tejet, párnát (!) vagy a „Képes Nap Kurírt” kérjük. Nem hiányozhat az sem, hogy egy budapesti hogyan rendelhet pierogit, káposztalevest, töltött káposztát vagy vodkát az étteremben, hogyan szeresheti vissza a ruhatárban hagyott esernyőjét, illetve hogyan hívhatja meg az újonnan megismert lengyel hölgyet csónaktúrára vagy kártyapartira. Utasítás található arra, miként ajánlatos keresni az elveszett pénzt, hogyan lehet az „Urak” feliratú helyiséget (kissé feszülten? – SMJ) megtalálni, vagy kölcsönért fordulni a Staszic Palotába, a varsói Új Világ 72. szám alá, ahol a háború előtt a Magyar Intézet működött.

LENGYEL ÚTIKALAUZ
LENGYEL-MAGYAR BESZÉLGETÉSEK
FONETIKUS ÁTÍRÁSBAN

ÖSSZEÁLLÍTOTTA
KOROMPAY MANÓ
A VARSÓI EGYETEM LEKTORA

**POLAK
NA WĘGRZECH**

ROZMÓWKI POLSKO - WĘGIERSKIE

ulożył
EMANUEL KOROMPAY
LEKTOR UNIW.

1938
W A R S Z A W A

Z życia Polonii • Z życia Polonii • Z życia Polonii • Z życia Polonii • Z życia Polonii • Z życia Polonii

W trzecią niedzielę maja mury Kaplicy Skalnej znowu rozbrzmiewały polską modlitwą. Jak co roku msza ofiarowana w intencji matek, tradycyjnie odbywała się przy pięknie ozdobionym kwiatami ołtarzu. Uroczystości Dnia Matki rozpoczęła msza święta, celebrowana przez proboszcza Leszka Kryżę oraz gościnnie przebywającego w Budapeszcie Ojca Zbyszka franciszkanina z Egeru.

Intencja mszy świętej została dobitnie podkreślona

Dzień Matki

W Polsce dzień 26 maja jest świętem naszych matek. To piękne święto obchodzi również nasza Polonia, już tradycyjnie w Kaplicy Skalnej na górze Gellérta.

jących dzieci ze szkółek polskich brali udział m.in.: bracia Roland i David Orosházi (skrzypce), Emilka (flet), Noémi Virág (wiersz), Veronika Vároši (gitara i śpiew). Każda matka została obdarowana duchowym wzruszeniem oraz symbolicznym kwiatkiem. Młodzież zaś otrzymała zasłużone brawa.

Uroczystość zakończył słodki poczęstunek oraz napoje. Za przyjemne chwile należą się również podziękowania finansowo wspomagającym święto Ogólnokrajowemu Samo-

we wzruszającym kazaniu księdza proboszcza. Pięknymi słowami ujął ważność matki, jej wartość i rolę w życiu rodziny. Nie zabrakło również miłej niespodzianki ze strony naszej kochanej młodzieży. Zaraz po mszy świętej swoimi występami uświetniła nam ten dzień. W bukietie serdecznych życzeń skierowanych do matek były śpiewy, wiersze oraz muzyka płynąca ze skrzypiec, fletu i gitary. Program prowadził konferansjer Patryk Boros. Wśród występu-

jących Mniejszości Polskiej w Budapeszcie, Dzielnicowemu Samorządowi Mniejszości Polskiej z XI dzielnicy oraz organizatorowi pani Asi Priszler z Ujpesztu, która kolejny raz potwierdziła swoją smykatkę organizatorską.

Ilona Herich

Maj - zakończony niecodziennie

Dużo było w maju i poważnych, i na wesoło przeżytych uroczystości, lecz takiego zakończenia tego wiosennego miesiąca, chyba nikt się nie spodziewał. Tego jeszcze nie było. Cóż się takiego działo, co to były za niezwykłości?

W zielonoświątkową niedzielę odbywała się uroczystość za uroczystością. Najpierw w Dzień Zesłania Ducha Świętego w naszym kościele odbyła się uroczysta msza święta w asyście aż 6 księży i 3 kleryków z Seminarium TCh. z Poznania, a przewodził jej Jego Eminencja ks. Abp *Juliusz Janusz*. Jego Eminencji asystowali Sekretarz Nuncjatury w Budapeszcie ks. prałat *Andrzej Józwić*, ks. Dziekan *Bajcsy Lajos*, ks. *Paweł Danek* z Wilamowic, może potomek rodziny, z której wywodził się pierwszy proboszcz naszego kościoła, ks. *Wincenty Danek* i nasz ks. proboszcz *Leszek Kryża*.

Podczas mszy św. grupie naszej polskiej młodzieży, Jego Eminencja Abp. udzielił sakramentu bierzmowania, podkreślając w swej homilii wiarę, nadzieję i miłość... „póty będzie, to Kościół będzie istnieć”. Bierzmowanej młodzieży w słowach „Otrzymacie Jego moc”, polecił być odważnym ambasadorem i głosić dobroć i miłość Pana Boga.

Po tych wzruszających kościelnych przeżyciach, w ogrodzie Domu Polskiego, odbył się festyn parafialny – przeniesiony specjalnie na tę niedzielę – z okazji patronalnego święta naszego Kościoła pw. Matki Bożej Wspomożycielki Wiernych. I cóż się tam nie działo! Przede wszystkim należy tu podkreślić, że wzięło w nim udział bardzo dużo naszych rodaków i parafian węgierskich. Wspaniały festyn z polskim żurkiem, węgierską zupą gulaszową, pieczonymi kielbaskami przywiezionymi prosto z Polski, słodkimi i słonymi specjami, lampką wina i sokami. Była udana loteria fantowa, z wygranymi cennymi nagrodami, którą wesoło prowadzili nasi goście – klerycy. Były jak zwykle i śpiewy, i to wiele pięknych naszych dawnych piosenek, bo Polak „bez pieśniczek” się przecież nie bawi. A w naszym Domu czujemy się naprawdę jak u siebie – w Ojczyźnie – w domu.

Do tego radosnego śpiewania przygrywała nam fantastyczna

Orkiestra z Wilamowic. Piosenki z tekstami ludowymi, wykonane gwarą góralską były cudowne, a brawom i śmiechom z ich treści nie było końca.

Pozwolę sobie dodać – chcąc tym podkreślić naszą radość i wprost zaskoczenie – jakie nam sprawił Jego Eminencja Abp. *Juliusz Janusz*. Dołączył do śpiewania z nami swym wspaniałym silnym tenorem. Inicjował takie piosenki jak: „W zielonym gaju”, „Płynie Wisła płynie”, „Sondeckie panny, sondeckie chłopaki”, „Za górą, za lasami” i inne. I chyba to było tą niecodziennością, że Wielka Osobistość Kościoła, syn ziemi nowosądeckiej tak serdecznie, bezpośrednio i życzliwie się z nami bawił.

Serdeczne za to Bóg zapłać.

Nasza reakcja – parafian-rodaków – była tak spontaniczna, że pozwoliliśmy sobie ze szczerego serca i my zaśpiewać nasze „Sto Lat” i „Niech gwiazdka pomyślność Jego Eminencji nigdy nie zagaśnie...”.

Do późnego popołudnia „trwała” nasza wytrwałość, ponieważ nikt jakoś nie spieszył się opuścić ogród Domu Polskiego i wybrać się do swego domu.

Na pewno na szczególne podziękowanie zasługuje nasza Plebania, z ks. proboszczem *Leszkiem Kryżą* na czele, który był inicjatorem festynu oraz Gospodarz Domu Polskiego – Stowarzyszenie Katolików Polskich pw. św. *Wojciecha*, którzy finansowo wsparli ten udany i na pewno niezapomniany festyn. Wszyscy dziękujemy naszym siostram, *Małgosi* i *Bernadecie* i siostrze *Annie*, która u nas gościła oraz wszystkim paniom i osobom, które włożyły tyle pracy by ten dzień tak wspaniale się udał! Bo niecodziennie!

A skąd pochodziły cenne wygrane na loterii? No właśnie, skąd? Oto darczyńcy: SMP II, V, XVI dzielnicy Budapesztu, Stołeczny Samorząd Mniejszości Polskiej, Ogólnokrajowy Samorząd Mniejszości Polskiej, Stowarzyszenie pw. św. *Wojciecha* i nasi „cywilni” parafianie.

Serdeczne, serdeczne Im za to Dzięk!

Halina Dobos

Czerwcowe różnorodności

Tyle co się skończył intensywny w wydarzeniach miesiąc maj, tyle co się miesiąc czerwiec dopiero rozpoczął, a w Domu Polskim nowe atrakcje.

Już w niedzielę 6 czerwca w naszym kościele występował gościnnie Chór „Albertinum” z kościoła pw. św. Brata Alberta z Krakowa, którego dyrygentem jest p. Marian Duliński. Chór przybył do Budapesztu na występy zaproszony przez SMP XVII dzielnicy.

Msza św. odprowadzana przez ks. proboszcza Leszka Kryżę w asyście ks. prałata Jana Biłańskiego, opiekuna chóru, była bogata nie tylko duchowo, lecz także pełna pięknych pieśni sakralnych.

Silną stroną chóru są nie tylko pieśni sakralne. Chór zaszczylił nas w Domu Polskim koncertem, mogliśmy więc posłuchać również utworów świeckich. Miałam odwagę zapytać, czy chór wykonuje swą pracę zawodowo, a odpowiedź skromnie brzmiała, że to chór amatorski. Należy szczerze pogratulować takiej „amatorszczyzny”. W skupieniu słuchaliśmy „Gaude Mater Polonia” i innych wspaniałych utworów. Zaś w drugiej części programu

artystycznego śpiew przerywano słowami – i prozą, i wierszem – tylko częsteczki przytoczę tych wzruszających słów: „...że nas tu chętnie słuchają”, „...sercem wracacie do korzeni”, „...by ducha poznały nasze dzieci” oraz wspaniałe słowa pieśni „Kwiatów Polskich”: „...los rozrzucił po świecie, i choć zwiędłą nie zginą”.

Na zakończenie goście zaśpiewali nam wesoły utwór hiszpański „Klavelitos” i węgierską piosenkę „Az a szép”. Wymawiane węgierskie słowa i rytm piosenki zasługują na specjalną pochwałę.

To tylko część niedzielnych przeżyć, ponieważ zanim mogliśmy się zachwycić śpiewem, prezes Stowarzyszenia pw. św. Wojciecha, p. Ela Molnár-Ciesiewicz, otworzyła wystawę pięknych obrazów naszej utalentowanej rodaczki - malarki, p. Zenobii Siekierskiej, która korzenie polskie – jak wynika z nazwiska – ma po ojcu, zaś matka, artystka-malarka była Węgierką. Pani Zenobia miała już wystawy w wielu galeriach węgierskich. Oby ten bogaty zbiór jej obrazów mógł jak najdłużej cieszyć nasze oczy na ścianach Domu Polskiego. Tematyka obrazów jest bardzo szeroka, od

kwiatów po krajobrazy i polskie, i węgierskie, malowane w spokojnej tonacji kolorów.

Nie zapomniano również o imieninach naszego ks. proboszcza Leszka Kryży. Były kwiaty od Stowarzyszenia pw. św. Wojciecha, zaś zamiast tradycyjnych „Sto lat”, chór, który przybył do naszego kościoła, zaśpiewał „Modlitwę Kapłana” Verdiego i „Niech żyje długie lata”.

Nie zapomniano również o urodzinach p. Marysi Pálowej, jako że to ona przeważnie raczy nas swoimi doskonałymi wypiekami.

Dom Polski gościł również Kapelę Ludową z Krzeszowic, która przybyła na występy zaproszona przez SMP XIX dzielnicy, a która potem bawiła nas w ogrodzie Domu Polskiego.

Jak na początek miesiąca wydarzeń co niemiara, a znając aktywność Stowarzyszenia pw. św. Wojciecha i jego p. prezesa, na pewno nie „pozwoili odpocząć” naszej Polonii. Oby tak było! Nic tylko gratulować takiej aktywności.

Halina Dobos

Szkola Polska przy Ambasadzie RP w Budapeszcie

W skład Zespołu Szkół wchodzi:

1. Szkoła Podstawowa (klasy 1-6)
2. Gimnazjum (klasy 1-3)
3. Liceum Ogólnokształcące (klasy 1-3)

- Nauczyciele pracujący w szkole posiadają najwyższe kwalifikacje uznawane przez MENiS w Polsce. Prowadzą oni lekcje języka polskiego, historii i geografii.
- Uczniowie przychodzą na zajęcia tylko raz w tygodniu, mają średnio 4 lub 5 lekcji rozpoczynających się o godzinie 15:45.
- Szkoła posiada własną bibliotekę liczącą ok. 10 tysięcy woluminów i 100 filmów polskich, oraz nowoczesne pomoce naukowe (komputery, mapy, rzutnik i inne).
- Ponadto uczniowie biorą udział w rozmaitych konkursach, wycieczkach i programach artystycznych w zależności od potrzeb i zainteresowań.
- Nauczanie w Szkole Polskiej jest bezpłatne.
- Zapisy na najbliższy rok szkolny 2004/2005 wciąż trwają.

A budapesti Lengyel Nagykövetség mellett működő Lengyel Iskola

Az iskola a következő intézményekből áll:

1. Általános iskola (1-6. osztály)
2. Gimnázium (1-3. osztály)
3. Líceum (1-3. osztály)

- Az iskolában a lengyel Oktatási Minisztérium által elismert, a legjobban felkészült tanárok dolgoznak. Lengyel nyelvet, történelmet és földrajzot tanítanak.
- A tanulók hetente csak egy alkalommal látogatják intézményünket, átlagosan 4-5 órájuk van, 15:45-től kezdődően.
- Az iskola jól felszerelt (számítógépekkel, térképekkel, írásvetítővel, stb.), könyvtára 10 000 kötetrel és 100 lengyel filmmel rendelkezik.
- Ezenfelül a tanulók különféle vetélkedőkon, kirándulásokon és művészeti programokban vesznek részt igény és érdeklődés szerint.
- A Lengyel Iskolában a tanítás ingyenes.
- A beiratkozás a következő tanévre még tart.

Budapest Törökvész út 15 tel./fax 3268306
 hyperlink <mailto:polish-school@euroweb.hu>
 e-mail: polish.school@euroweb.hu,
 adres internetowy: www.polishschool-bp.freeweb.hu

O tym się mówi

EUROPEJSKIE WYBORY PARLAMENTARNE

Na cztery miesiące przed wyborami do Parlamentu Europejskiego tylko 38 % Polaków zdawało sobie sprawę, iż taka instytucja istnieje. Politycy mieli więc przed sobą spore wyzwanie. Musieli nie tylko poinformować obywateli czym jest Europejski Parlament, ale przede wszystkim uświadomić, iż to właśnie oni będą wybierać polskich przedstawicieli. Niestety dziś można z pewnością powiedzieć, że elity polityczne nie zrozumiały swojego zadania. Najlepszym dowodem, którego nie trzeba komentować, jest dramatycznie niska frekwencja z 13 czerwca: w skali kraju głosowało zaledwie 20,4 % uprawnionych.

Winna temu jest przede wszystkim opieszala i monotonna kampania wyborcza. Dwa tygodnie przed dniem wyborów politycy rozpoczęli spotkania z elektoratem, obiecując wszystko, za wyjątkiem tego, co naprawdę można osiągnąć dla Polski, będąc europejskim deputowanym. Wystarczy wspomnieć ciągłe przyrzeczenia obniżenia podatków, które pozostają wewnętrzną sprawą każdego państwa Unii, na którą decyzje Parlamentu w Brukseli nie mają żadnego wpływu. Według licznych komentatorów z uwagi na niestabilną sytuację w kraju, wielu polityków, w obliczu możliwości przedterminowych wyborów rozpoczęła w czerwcu kampanię do parlamentu... ale polskiego. Ta tendencja dotyczy nie tylko naszego kraju. Cechą wspólną kampanii przed wyborami do Parlamentu Europejskiego, tak w nowych, jak i w „starych” państwach członkowskich Unii Europejskiej, było to, że koncentrowała się ona na sprawach wewnętrznych. Dla tych, którzy są aktualnie spaleni na polskiej scenie politycznej, europejskie wybory to szansa na kontynuowanie kariery. Pat Cox, obecny szef Parlamentu Europejskiego apelował wyraźnie, aby nie kierować się chęcią zapewnienia stołka w Brukseli politykom przegranym w kraju. Europejczycy wyraźnie wzięli sobie tę prośbę do serca, gdyż w większości

państw „starej” i „nowej” Unii ekipy rządzące przegrały walkę o mandaty. W Polsce skompromitowana licznymi aferami ekipa SLD-UP zdobyła jedynie 9,35% głosów, co dało jej zaledwie 5 mandatów na 54, które w PE posiadać będzie Polska. Zdecydowane zwycięstwo odniosła Platforma Obywatelska zdoby-

wając 24 % głosów czyli 15 mandatów. Zaraz za nią uplasowała się skrajnie prawicowa Liga Polskich Rodzin, wielki przeciwnik polskiego wejścia do Unii. Politycy LPR zapewniają, iż dzięki swoim 10 mandatów będą walczyć o suwerenność Polski i chrześcijańskie wartości w strukturach Unii. Samoobrona - partia populisty *Andrzeja Leppera*, którego najbardziej obawiają się polscy politycy i intelektualisci, zdobyła jedynie 6 mandatów, co wobec wcześniejszych prognoz jest dosyć słabym wynikiem.

Pierwsze wybory do Parlamentu Europejskiego przejdą z pewnością do historii ze względu na najniższą frekwencję. W nowej dekadzie do urn poszło zaledwie 28,7 proc. - najmniej w Polsce. Jest to smutny wynik, oznacza bowiem, iż większość obywateli z państw nowej dekadzie nie jest entuzjastycznie nastawiona do unijnych instytucji. Być

może jest to spowodowane nieudolnym prowadzeniem kampanii, a być może rozczarowaniem ludzi życiem w „nowej” Europie. Wielu Polaków, którzy już w czerwcu podróżowali po Unii była mocno rozczarowana sytuacją na granicach. Pani *Helena*, która niedawno wróciła z wycieczki po Saksonii skarży się: „*To skandal! Wszyscy muszą mieć paszporty, przekraczanie granicy z dowodem to czysta utopia. Nic się nie zmieniło, może tylko odprawa trwa trochę krócej.*” Wielu Polaków, którzy zawiedzeni obietnicami otwar-

tych granic próbuje poruszać się jedynie z dowodem osobistym przeżywa rozczarowania. Wracają do Polski z granic włoskich, niemieckich, austriackich. „*Chwilowe otwarcie granic to była jedynie propaganda, nadal nie jesteśmy w Europie na równych prawach*” - skarży się *Teresa*, która kilka dni temu wróciła z Drezna. Polacy są w tej chwili zdeorientowani. Ci, których paszport stracił po 1 maja ważność, wyrabiają nowe dowody osobiste, pewni, że zgodnie z obietnicami będą mogli swobodnie się poruszać. „*Nie wiem co teraz robić, podanie o paszport to kolejny po dowodzie wydatek i miesiąc oczekiwania, w tej sytuacji nie wiem czy w ogóle wyjadę*” - mówi *Daniel*, który planował w lipcu odwiedzić kolegę w Niemczech. Nie jest pewien czy nie będzie musiał wracać z granicy. Niejasna i niezrozumiała sytuacja rodzi w Polakach gniew i z pewnością przyczyniła się do zlekceważenia wyborów do Euro Parlamentu. „*Głosowałam za wejściem do Unii i nie widzę żadnej zmiany. Nie pójdę głosować kolejny raz bo nie wierzę, że cokolwiek może się zmienić*” - mówi pani *Helena*. Minęła majowa euforia i radość z wejścia do Unii Europejskiej. Obecnie wielu euroentuzjastów zawiedzionych realiami z większą uwagą wysłuchuje głosów przeciwników Unii i zaczyna dostrzegać w nich wiele racji, co bezpośrednio odzwierciedliły pierwsze wybory do Parlamentu Europejskiego.

Katarzyna Jarosz

Przegląd prasy polskiej • Przegląd prasy polskiej • Przegląd prasy polskiej • Przegląd prasy polskiej

● Nowym premierem prezydent *Aleksander Kwaśniewski* zrobił starego premiera - *Marka Belkę*. *Belka* został premierem 2 maja i wtedy też przedstawił swój rząd. Następnie jego rząd nie uzyskał wotum zaufania w Sejmie. Teraz prezydent znów go powołał na premiera. Jeśli rząd *Belki* nie otrzyma w Sejmie wotum zaufania, przedterminowe wybory odbędą się w konstytucyjnym terminie 45 dni - najprawdopodobniej 8 sierpnia. W Sejmie nadal brak poparcia dla rządu.

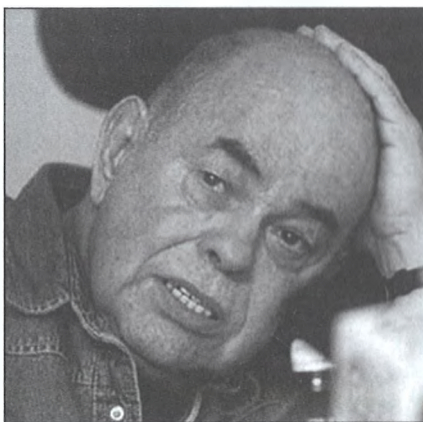
● Około 75 tys. zł będzie kosztowało zarejestrowanie na obszarze UE tzw. znaku oznaczenia geograficznego, czyli prawa do wytwarzania tylko na Podhalu pięciu produktów regionalnych z mleka owczego: oscypka, bundzu, redykołki, żentycy i bryndzy. Nie wiadomo, czy ze względu na koszty uda się zarejestrować wszystkie pięć wyrobów. Jest szansa, by bryndza - produkt charakterystyczny dla całych Karpat - była produkowana zarówno na Słowacji jak i Polsce. Na pewno jednak Słowacy nie mogliby produkować wędzonych serów owczych pod nazwą „oscypek” i w kształcie znanym na polskim Podtatrzu. Dwa lata temu górale z Podhala złożyli wniosek o rejestrację pięciu produktów regionalnych z mleka owczego w polskim Urzędzie Patentowym, ale procedurę trzeba powtarzać w UE, bo polskie prawo w tym zakresie nie jest spójne z unijnym.

● Polska jest przedostatnim co do stopnia bogactwa swoich mieszkańców krajem UE - nasz produkt krajowy brutto na głowę stanowi zaledwie 46% średniej UE. Taki sam wskaźnik ma Litwa, a najbiedniejsza w UE jest Łotwa - 42%. Najbogatsi w Unii są mieszkańcy Luksemburga (208% średniej 25 państw) i Irlandii (131%). Do najbiedniejszego ze starych państw UE - Portugalii dzieli Polskę aż 29%, a do najbogatszego z nowych członków Cypru 37%. Ponad dwukrotnie bogatsza od Polski jest Hiszpania - oba te państwa będą rywalizować o uzyskanie z budżetu Unii największych pieniędzy na pomoc biednym regionom.

● Tania siła robocza - to największy zdaniem Polaków, Węgrów, Czechów i Słowaków atut, jaki te państwa mogą zaoferować Unii Europejskiej. Pytani tuż przed rozszerzeniem członkowie czterech państw Grupy Wyszehradzkiej najmniej wierzą w swoje zdolności techniczne: wysokiej jakości produkty przemysłowe wskazywali w ostatniej kolejności. Polacy wskazują też: produkty rolne wysokiej jakości (30%), rynek zbytu dla innych krajów UE (27%) oraz kulturę i sztukę (24%), Czesi: rynek zbytu (31%), wykształcone społec-

zeństwo (29%) i kulturę i sztukę (25%), Węgrzy: pracowitość (34%), atrakcje turystyczne (29%) i dorobek naukowo techniczny (28%), a Słowacy wykształcone społeczeństwo (33%), zaradność i atrakcje turystyczne (po 30%). Wskazywana przez Polaków tradycja, wartości moralne i religia raczej rzadko wskazywane są przez pozostałych. Wymienia je 18% Słowaków i tylko po 7% Czechów i Węgrów.

● Od 1 maja wzrosły ceny biletów PKP. W pociągach osobowych i pospiesznych trzeba również płacić za walizki i plecaki, jeśli suma ich wymiarów (długość, szerokość i wysokość) przekracza 130 cm.

● Po długiej chorobie w wieku 70 lat zmarł **Jacek Kuroń**, polityk i publicysta, postać legendaria. Człowiek o niezwykłym formacie moralnym. Dysydent, więzień polityczny PRL, społecznik w najlepszym sensie tego słowa. Do ostatnich dni idealista walczący o sprawiedliwy i tolerancyjny świat.

Był współautorem słynnego „Listu otwartego do członków PZPR” - marksistowskiej krytyki systemu - za co trafił do więzienia na 3 lata. W 1968 r. uczestniczył w protestach przeciw zdjęciu „Dziadów” ze sceny Teatru Narodowego oraz w podejmowaniu decyzji o wiecu na Uniwersytecie Warszawskim. Aresztowany otrzymał kolejny wyrok 3,5 roku więzienia. W sumie w więzieniach PRL spędził dziewięć lat. Należał do inicjatorów listu 59 przeciw poprawkom do konstytucji PRL uznającym wieczną przyjaźń z PRL z ZSRR. Był jednym z założycieli i przywódców Komitetu Obrony Robotników. Odegrał znaczną rolę w inspirowaniu niezależnego ruchu związkowego lansując hasło „Nie palce komitetów, zakładajcie własne”. Symbol społecznego oporu wobec władzy. W 1980 przekazał do RWE informacje o wybuchu strajku sierpniowego w Stoczni Gdańskiej. Aresztowany i uwolniony pod presją strajkujących stoczniovców. Sprzeciwiał się

czysto rewindykacyjnym i nieskoordynowanym protestom. Wielokrotnie angażował się w gaszenie spontanicznych strajków. 13 grudnia internowany, potem aresztowany pod zarzutem próby obalenia siłą ustroju PRL. Współtwórca Komitetu Obywatelskiego przy *Lechu Wałęsie*. Uczestniczył w rozmowach Okrągłego Stołu. W 1989 r. został posłem i ministrem pracy w rządzie *Tadeusza Mazowieckiego*. Do języka potocznego weszła „kuronówka” - jako zasitek dla bezrobotnych oraz darmowa zupa, którą Kuroń osobiście rozlewał potrzebującym. Zastąpił z cotygodniowych wystąpień telewizyjnych, w których swym charakterystycznym ochrypłym głosem tłumaczył cele swej polityki społecznej. Zakładał Unię Demokratyczną. W 1995 roku wystartował w wyborach prezydenckich zdobywając 10% głosów. Wówczas Kuroń znany z koszuli dżinsowej i termosu pod pachą - po raz pierwszy pojawił się w garniturze. Od wielu lat ciężko chorował, ale nadal udzielał się publicznie zabierając głos w najważniejszych debatach, zabiegając o pojednanie polsko-ukraińskie. Wydał wspomnienia „Wiara i wina” oraz inne książki: „Polityka i odpowiedzialność”, „Moja zupa”, „Spoko - czyli kwadratura koła”, „Działanie”. Odznaczony przez „Tygodnik Powszechny” orderem św. Jerzego, Orderem Orła Białego, Francuską Legią Honorową oraz ukraińskim orderem *Jarosława Mądrego*. Na zawsze pozostanie symbolem nonkonformizmu i prawdy, którą zaświadczał całym swoim życiem, symbolem odchodzącej epoki bezinteresownego poświęcenia sprawie publicznej.

● Rewolucja, która kiedyś odbyła się w polskim plakacie zmieniła go ze sztuki ilustracyjnej w sztukę symbolu, ze sztuki użytkowej - w nadsztukę. Polska szkoła plakatu zrodziła się w przedziwnym momencie, komuniści przykładali do niego mniejszą wagę niż do malarstwa, było więc to pole wolności dla artystów. Wśród kilku najważniejszych nazwisk polskich twórców tej dziedziny pozycja numer jeden *Henryka Tomaszewskiego* nigdy nie uległa kwestii. 10 czerwca ten wielki twórca polskiej szkoły plakatu obchodził swe 90. urodziny. *Tomaszewski* stworzył własną, oryginalną szkołę, wykraczającą daleko poza granicę akademickiego pojmowania sztuki. Spośród jego plakatów wiele należy do uznanych dzieł artystycznych, do kanonu plakatu. Prezentowane na najważniejszych międzynarodowych wystawach, zdobywały i wciąż zdobywają najwyższe nagrody i wyróżnienia.

opr. MRSz

„Idźcie wy sami osobno na pustkowia i wypocznijcie nieco”

(Mk 6,31)

Błogosławiony czas wypoczynku już nastał. Jakież to ważne, żeby po całorocznych zmaganiach z codziennością, wygospodarować czas na wypoczynek. Czym tak naprawdę jest „wypoczynek” - odpowiedzi z całą pewnością było by bardzo dużo. Jedni powiedzą, że wypoczynek to słodkie lenistwo, inni że zwiedzanie pięknych zakątków świata, jeszcze inni odpoczywają wracając do rodzinnych stron. Są tacy, którzy kochają góry czy morze, lub wolą ciszę lasów i jezior. Każda z tych form jest piękna i dobra, pod warunkiem że ten właśnie czas wypoczynku będzie też czasem twórczym, pozwalającym odbudować siły fizyczne i duchowe. Okazji ku temu będzie niewątpliwie wiele; nowe miejsca, spotykani ludzie, życiowe sytuacje - to wszystko może być powodem do głębszego i pozytywnego spojrzenia na siebie i otaczający nas świat. Taka refleksja prowadzi nas do Boga, bo tylko w Nim możemy znaleźć ostateczne wytłumaczenie tego, co radosne i trudne.

Ale przecież nie wszyscy wyjadą, może nie mają już dokąd i do kogo, może po prostu ich na to nie stać albo zdrowie nie pozwala. Czy w takiej sytuacji można mówić o wypoczynku? Niewątpliwie tak, ponieważ wszystko zależy od wewnętrznego nastawienia. Miejsce i okoliczności są na pewno ważne, ale gdziekolwiek byśmy pojechali, zabieramy ze sobą swoje wnętrze ze wszystkimi radościami i bólami. Czasami nawet najcudowniejsze miejsce na świecie nie pomoże w rozwiązaniu przeróżnych sytuacji. Nie tylko ciało musi odpocząć, ale także dusza potrzebuje uporządkowania i odpocznienia.

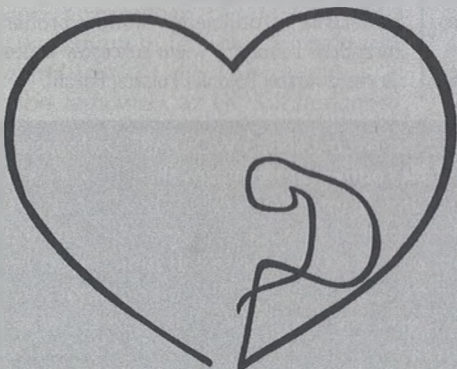
Ci, którzy nieustannie przebywają wśród ludzi, są nimi być może zmęczeni, zaganiani w kieracie codzienności, powinni „udać się na miejsce pustynne”, to znaczy szukać okazji do wyciszenia się, odbudowania rodzinnych więzów, przeczytania wartościowej książki itp.

Natomiast ci, którzy mają dość samotności i swoich czterech ścian, powinni zbliżyć się do ludzi, otworzyć się nawet na przypadkowe spotkania na spacerze. To pomoże zauważyć krzyże innych ludzi, przy których być może mój życiowy krzyż jest po prostu lekki.

„Pójdźcie sami osobno na pustkowia i wypocznijcie nieco”, takie słowa skierował Jezus do Apostołów wracających po trudach misyjnej działalności. To polecenie jest ciągle aktualne i dotyczy każdego z nas.

Ks. Leszek Kryża SChR

Uczmy się kochać ludzi dobrych i życzliwych, ale też tych trudnych, raniących, zasmucających swoim postępowaniem, świętszych i grzesznych. Możemy uczyć się czynienia dobra „mimo wszystko” jak w pięknym tekście św. Matki Teresy z Kalkuty. Warto zastanowić się nad słowami, napisanymi, przez Kobiętę, która w najbardziej oszpeconym ludzkim obliczu potrafiła dostrzec twarz swego Mistrza i Pana.

Ludzie są nierozsądni
nielogiczni i zajęci sobą.

Kochaj ich mimo to.

Jeśli ci się coś uda,
zyskasz fałszywych przyjaciół i prawdziwych wrogów.

Staraj się mimo to

Dobro, które czynisz,
jutro zostanie zapomniane.

Czyń dobro mimo to.

Uczciwość i otwartość
wystawią cię na ciosy.

Bądź uczciwy i otwarty mimo to.

Twoja pomoc jest naprawdę potrzebna,
ale kiedy będziesz pomagał ludziom,
inni mogą cię zaatakować.

Pomagaj im mimo to.

To co zbudowałeś wysiłkiem wielu lat
może przez jedną noc lec w gruzach.

Buduj mimo to.

Najlepszym prawem jest Boże prawo miłości;

Największą mądrością umiejętność odnajdywania dobra pośród zła;

Najlepszym życiorysem jest życie pisane miłością;

Najlepszą dyplomacją jest traktat pokojowy z własnym sumieniem;

Najlepszą sztuką życia jest umiejętność

Wiadomości Polonijne • Wiadomości Polonijne • Wiadomości Polonijne • Wiadomości Polonijne

Co było?

▶ Uroczystości obchodziła tutejsza Polonia wejście Polski i Węgier do UE. Uroczystości połączone były z obchodami Światowego Dnia Polonii i Polaków za granicą, Świętem Konstytucji 3 Maja i Świętem Maryi Panny Królowej Polski. Centralne uroczystości polonijne odbywały się w Budapeszcie. Z tej okazji koncertował tu znakomity polski pianista *Stanisław Drzewiecki*, któremu towarzyszył Kwartet Smyczkowy Prima Vista. 3 maja w Kościele Polskim celebrowano mszę świętą w intencji Ojczyzny, podczas której *Krystynę Koziarowski*, *Agnes Takács* oraz *Bele Rege*, Stowarzyszenie Katolików Polskich na Węgrzech pw. św. *Wojciecha*, uhonorowało medalami pamiątkowymi im. ks. *Wincentego Danki*.

▶ Także 2 maja w Adony odbyło się doroczne spotkanie Polonii z województwa Fejér.

▶ W dniu 3 maja w Kościele Polskim w Budapeszcie odbyły się uroczystości ku czci NMP Królowej Polski, a następnie koncert kaszubskiej grupy regionalnej i spotkanie polonijne w ogrodzie Domu Polskiego zakończone Apelem Jasnogórskim.

▶ W dniu 4 maja w Budapeszcie na zebaniu zamkniętym obradował Stołeczny Samorząd Mniejszości Polskiej. Spotkanie poświęcone było wewnętrznym sprawom tego samorządu.

▶ W dniu 8 maja w Békéscsaba tamtejsza Polonia zorganizowała spotkanie poświęcone polskim świętom majowym, połączone z koncertem muzyki poważnej i otwarciem wystawy przedstawiającej zamki w Polsce.

▶ W dniu 15 maja w budapeszteńskim Kościele Polskim odbył się koncert muzyki poważnej. Uczniowie tut. szkoły muzycznej wykonali m.in. utwory *Mikołaja z Krakowa*, a także „*Gaude Mater Polonia*”. Koncert poprzedziła msza święta sprawowana w intencji dzieci chorych na leukemię.

▶ Również 15 maja staraniem Samorządu Polskiego w Dunakeszi odsłonięto tablicę ku pamięci generała *Józefa Bema*. Uroczystość ta związana była z 75 rocznicą powrotu do Polski prochów Generała, a także 70-tą rocznicą powstania budapeszteńskiego pomnika *Bema*.

▶ W dniu 16 maja w budapeszteńskim Kościele Skalnym odprawiono polską mszę świętą z okazji Dnia Matki.

▶ W dniach od 21 do 23 maja w Győr z inicjatywy tamtejszego Samorządu Polskiego, przy współudziale Związku Samorządów Polskich na Zadunaju odbyły się III polsko-węgierskie Spotkania Gospodarcze ph. „*Razem do UE*”. W spotkaniach tych oprócz gości węgierskich uczestniczyli też przedstawiciele Poznania, Tarnowa, Gorlic i Leska.

▶ W dniu 22 maja na posiedzeniu wyjazdowym w Győr zebrał się Ogólnokrajowy Samorząd Mniejszości Polskiej.

▶ Również 22 maja w Székesfehérvár odbywał się dzień mniejszościowy. Z tej okazji przygotowano tam stoisko promujące Polskę. Podobna impreza odbyła się też w Tatabánya, gdzie wystąpił tatarski Zespół Akordeonistów p/k *St. Brosia*.

▶ W dniu 24 maja w Budapeszcie zebrał się Stołeczny Samorząd Mniejszości Polskiej.

▶ W dniu 28 maja w Muzeum Kékestő w Papa z inicjatywy tamtejszego Samorządu Polskiego, a także budapeszteńskiego Oddziału Polskiego Przedstawicielstwa Turystycznego otwarto wystawę sztuki polskiej.

▶ W dniu 29 maja Stowarzyszenie im. gen. *J. Bema* wspólnie z Samorządem Polskim II dzielnicy Budapesztu zorganizowało polonijny Dzień Dziecka.

▶ W dniu 30 maja w Kościele Polskim w Budapeszcie Nuncjusz Papieski na Węgrzech ks. arcbp. *Juliusz Janusz* sprawował uroczystą mszę świętą połączoną z sakramentem bierzmowania. Po mszy w ogrodzie Domu Polskiego odbył się festyn z okazji odpustu parafialnego, podczas którego wystąpiła Orkiestra z Wilamowic.

Co będzie?

▶ W dniu 26 czerwca uroczystą mszą świętą (godz. 14.00) w budapeszteńskim Kościele Polskim sprawowaną w intencji tut. Polonii rozpoczną się obchody **Dnia św. Władysława** – święta mieszkającej na Węgrzech Polonii. Koncert galowy z tej okazji (godz. 15.30) odbędzie się w Centrum Kultury im. *I. Patakyego* (Budapeszt X, pl. *Szent László* 7-14). Laureatami tegorocznych nagród polonijnych zostali: Nagrody im. św. *Władysława* - (pośmiertnie) były Konsul RP na Węgrzech *Zenon Tarnowski*. Nagrody „*Za Zasługi dla Węgierskiej Polonii*” przyznano: *Krzysztofowi Duckiemu*, *Ewie Modrzejewskiej* oraz Centrum Kultury „*Barátság Háza*” w Székesfehérvár.

▶ W dniu 27 czerwca w Szegedzie odbędą się imprezy w ramach tzw. „*Szegedyńskiego Lata*”.

▶ W dniach od 30 czerwca do 10 lipca w Łącku odbywały się będą polonijne warsztaty plastyczne.

▶ W dniach od 9 do 16 lipca w Krakowie Stołeczny Samorząd Mniejszości Polskiej organizuje obóz dla dzieci i młodzieży polonijnej w wieku od 10 do 18 lat. Szczegóły w biurze tego samorządu.

Dyrektor Zespołu Szkół przy Ambasadzie RP w Budapeszcie zatrudni od 1 września br. w niepełnym wymiarze godzin (*łącznie 10 godzin tygodniowo*) sekretarkę. Wymagana jest znajomość obsługi komputera (*mile widziana umiejętność pracy nad wprowadzaniem danych do strony internetowej*) oraz biegła znajomość języka polskiego i węgierskiego.

Tel./fax 3268306 lub mob. 06208031851

▶ W dniu 18 lipca w Derenku odbędzie się doroczny odpust polonijny.

BBSz.

W dniu 11 czerwca odbyły się wybory do Zarządu Stowarzyszenia pw. św. *Wojciecha*. Prezesem została ponownie *Elżbieta Molnár-Cieślewicz*, wiceprezesem *Maria Pál*.

Dalszy skład Zarządu: sekretarz – *Károly Pál*, skarbnik – *Bogumiła Fejes*, członek Zarządu – *Małgorzata Soboltyński*.

Serdecznie gratulujemy nowowybranemu Zarządowi i życzymy wielu sukcesów w pracy na rzecz naszej Polonii i Polskiej Parafii.

W wypadku samochodowym zginął 7 czerwca JÁNOS WOLFART, założyciel Urzędu d.s. Mniejszości Narodowych i Etnicznych.

Sprawował on ten urząd w pierwszej połowie lat dziewięćdziesiątych, podczas kadencji pierwszego, niezawisłego Parlamentu Republiki Węgierskiej. Był jednym z najważniejszych autorów „*Ustawy nr LXXVII o prawach mniejszości narodowych i etnicznych*” z 1993 roku. Następnie pełnił funkcję ambasadora RW w Niemczech. Odszedł człowiek, którego i my, węgierska Polonia ceniliśmy i szanowaliśmy bardzo. Cześć jego pamięci.

Mi történt?

▶ Méltóságteljesen ünnepelte meg a magyarországi lengyelség Lengyelország és Magyarország belépését az Európai Unióba. Az ünnepségek kapcsolódtak a külföldi lengyelek és Polónia világnapjának, a május 3-i alkotmányának és a Legszentebb Szűzanya, Lengyelország királynéja ünnepével. A központi rendezvényeket Budapesten tartották. Ebből az alkalomból koncertet adott *Stanisław Drzewiecki*, a kiváló fiatal lengyel zongorista a Prima Vista Vonósnyegyes kíséretével. Május 3-án szentmisét celebráltak a Lengyel Templomban, ennek során a Lengyel Katolikusok Szt. *Adalbert* Egyesülete *Wincenty Danek* emlékéremmel tüntette ki *Krystyna Koziorowskit*, *Takács Ágnes* és *Rege Bélát*.

▶ Ugyancsak május 2-án tartotta szokásos évi találkozóját Adonyban a Fejér-megyei lengyelség.

▶ Május 3-án ünnepséget tartottak a budapesti Lengyel Templomban a Legszentebb Szűzanya, Lengyelország királynéja tiszteletére, majd egy kasub népi együttes adott koncertet, amelyet a Lengyel Ház kertjében a Polónia részére tartott találkozó követett, és a Jasna Góra-i fohász zárt.

▶ Május 4-én Budapesten zárt ülést tar-

tott a FLKÖ, melyen az önkormányzat belső ügyei kerültek napirendre.

▶ Május 8-án Békéscsabán a májusi lengyel ünnepeknek szentelt alkalmi találkozót szervezett a helyi Polónia, komolyzenei koncerttel és lengyel várakat bemutató kiállítással egybekötve.

▶ Május 15-én a budapesti Lengyel Templomban komolyzenei koncertet tartottak: a helyi zeneiskola tanulói *Mikolaj z Krakowa* műveit és a „*Gaude Mater Polonia*”-t adták elő. A koncert előtt szentmisét celebráltak a leukémiában szenvedő beteg gyermekek szándékára.

▶ Szintén május 15-én, a Dunakeszi LKÖ kezdeményezésére emléktáblát avattak fel *Bem József* tábornok tiszteletére. Az ünnepség a tábornok hamvai Lengyelországba való hazaszállításának 75., és a budapesti Bem-szobor felállításának 70. évfordulójához kapcsolódott.

▶ Május 16-án a budapesti Sziklakápolnában lengyel szentmisét celebráltak az anyák napja alkalmából.

▶ Május 21-23. között Győrben, a helyi LKÖ kezdeményezésére, a Dunántúli LKÖ-k Szövetségének a részvételével megtartották a III. lengyel-magyar gazdasági találkozót az „együtt az EU-ba” mottó jegyében. A találkozón a magyar vendégeken kívül részt

vettek Poznań, Tarnów, Gorlice és Lesko városok képviselői is.

▶ Május 22-én Győrben tartotta kihegyezett ülését az OLKÖ testülete.

▶ Szintén május 22-én kisebbségi napot tartottak Székesfehérváron. Erre az alkalomra lengyel kiállítási standot készítettek Lengyelország népszerűsítése céljából. Hasonló rendezvényt szerveztek Tatabányán is, amelyen fellépett a tatai harmonika-együttes, *Stanislaw Broś* vezetésével.

▶ Május 24-én Budapesten ülést tartott az FLKÖ.

▶ Május 28-án a pápai Képfestő Múzeumban - a helyi LKÖ és a budapesti Lengyel Nemzeti Idegenforgalmi Képviselő kezdeményezésére - lengyel művészeti kiállítás nyílt.

▶ Május 29-én rendezte meg a lengyel gyermeknapot a Bem J. LKE., közösen a Budapest II. kerületi LKÖ-vel.

▶ Május 30-án a budapesti Lengyel Templomban a bérmlás szentségével egybekötött szentmisét celebrált *Juliusz Janusz* érsek atya, budapesti pápai nuncius. A mise után a Lengyel Ház kertjében megünnepelték az egyházközi búcsút, amelyen fellépett egy Wilamowicéből érkezett zenekar.

Mi várható?

▶ Június 26-án a Lengyel Templomban a helyi Polónia szándékára celebrált szentmisével (14.00 órakor) kezdődnek meg a magyarországi lengyelség ünnepének, Szent László napjának az eseményei. A gálakoncert 16.00 órakor kezdődik a X. ker. Pataky Művelődési Központban. Az idei Polóniadíjak kitüntetettjeinek a névsora: „Szent László” díj (posztumusz) – *Zenon Tarnowski*, az LK volt budapesti konzulja; „Magyarországi Lengyelségért” díj: *Krzysztof Ducki*, *Ewa Modrzejewska* és a „Barátság Háza” Művelődési Központ Székesfehérváron.

▶ Június 27-én Szegeden rendezvényeket tartanak a „Szegedi Nyár” programja keretében.

▶ Június 30. és július 10. között képzőművészeti műhelyeket szerveznek táckoban a Polónia számára.

▶ Július 9-16. között a FLKÖ táborát szervez Krakkóban 10-18 éves lengyel kisebbségi gyerekek és fiatalok szá-

mára. Bővebb tájékoztatást az FLKÖ irodája nyújt.

▶ Július 18-án rendezik meg Derenken a Polónia hagyományos évenkénti búcsúját.

Ford.: Sz.L.

Az Országos Lengyel Kisebbségi Önkormányzat irodájának közleménye

A nyári szabadságolások miatt az iroda pénztára július 19 - augusztus 6. között zárva lesz, fizetés ebben az időszakban csak átutalással történik.

Pénztári órák a fenti időszak kivételével: hétfőn 12-14 óra között, csütörtökön pedig 10-12 óra között. Egyéb időpontban ki- ill. befizetés csak rendkívül indokolt esetben, előzetes megbeszélés szerint lehetséges.

Podluszczany Erzsébet irodatisztár

Június 7-én közlekedési balesetben elhunyt **WOLFART JÁNOS**, a Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatal alapítója.

A kilencvenes évek első felében vezette a hivatalt, a Magyar Köztársaság első szabadon választott Parlamentjének időszakában. „A nemzeti és etnikai kisebbségek jogairól szóló 1993. évi LXXVII. sz. törvény” egyik legfontosabb megalkotója volt. Később a Magyar Köztársaságot képviselte nagykövetségként Németországban. Olyan ember távozott el közülünk, akit a magyarországi lengyelség is nagyon tisztelt és becsült. Emlékét megőrizzük.

Nowe wiersze Sylwii Korsak

Fot. Elwira Wojtunik

Sylwia Korsak zadebiutowała - na łamach naszego pisma - w lutym ubiegłego roku. Od tego czasu wydała z siebie cały szereg wierszy nowych: bardzo osobistych i przepelnionych ogromną wewnętrzną energią. Szamocze się w nich niezgoda na świat nieprzystający do jej wyobrażeń o nim, przeplata je rozczarowanie nietrwałością ludzkich zbliżeń. Prześwitują jednak czasem i iskiere nadziei. Te bardzo nieszablonowe wiersze rodzą się po polsku tu, na węgierskiej ziemi, z dala od kręgów, które zaczęłyby je czytać. Choć one zasługują na czytelnika.

z zaświatów przychodzili
z czoła naszego popioły
ciepłym oddechem zdmuchiwali

kochaliśmy się przecież
w ludzkich słabościach

o, kochać się
łatwo było

z radością śledziliśmy
porody słońca, gdy szarość niejednostajną
była

obietnicą raczej, nie przekornym losem

dłoń w dłoni chroniliśmy
zapatrzeni w wiatr w źrenicach kolejnego
zaklęcia, a jeszcze nie obietnicy

już wiedzieliśmy, że nasz gatunek nie musi
dotrzymywać słowa

stawaliśmy się płynni, wiarą i bluźnierstwem
rozrzedzeni, kolejnym gestem ukołysani,
gdy ciepło skóry naszej, jej blask w słonych
drobinkach
nadmorskiej tajemnicy, rozpogadzał
oblicze samotnych bogów

a śmierci przynosiliśmy ukojenie
przyznając jej rację co do konieczności

(962)

Rozgranicz mnie
Nakreśl obszary niedostępne dla realnych
Świadków moich wykroczeń

Przeciw jabłkom i ich stwórcy
Odgarnij z czoła włosy
Zapnij pasek
Zarzuć płaszcz

Wychodząc nie zapomnij zamknąć
Za mną
Drzwi

(794)

Na zawsze rzucone zostały kości

Milionów ludzi, betonów i torów
Kolejowych

Na raz
Nagle

Zaprzestano w tym miejscu mordować

I wyrósł las, i zbieramy
Jagody

(776)

Nie poznaję was
Od kilku miesięcy w ciemności
Spędzonych

Takie to osobiste, i
Takie zamotane
Potokami łez, potu, krwi
Stosami ksiąg ukrywanych, dla opowieści
Dla których warto jeszcze żyć

Nie oszukuję już nikogo
Że to nie moje pismo się poprawia
Czy kaligrafia przez ojca wyświconą

To tylko błędne myśli
To tylko pamięć
I coś, co po mnie zostanie

Spalone

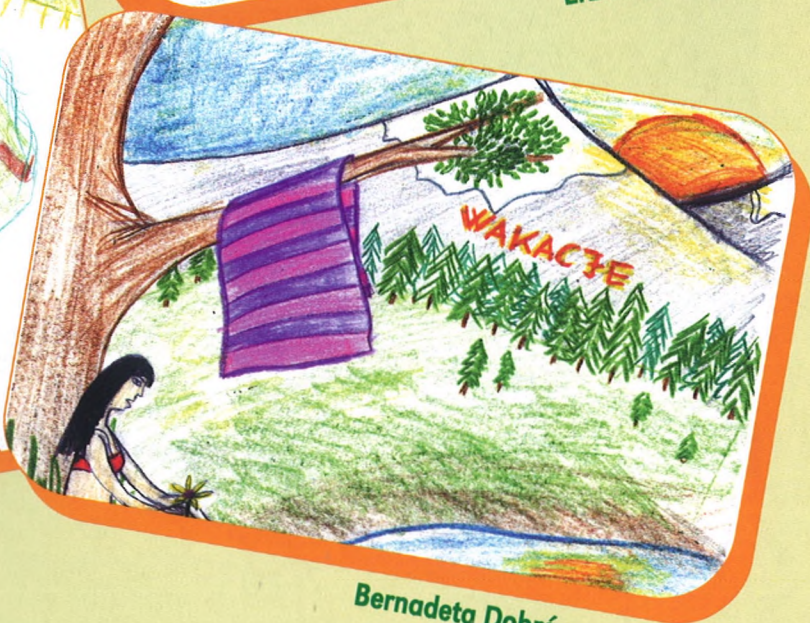
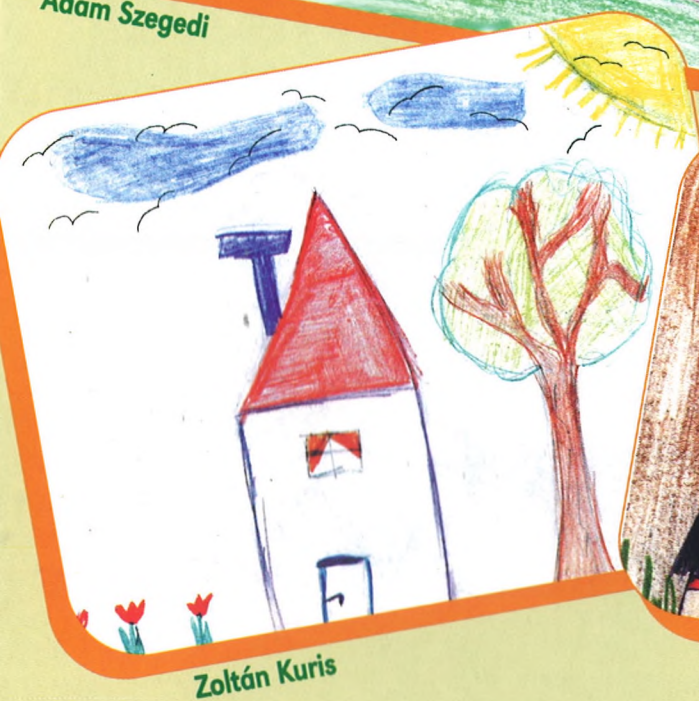
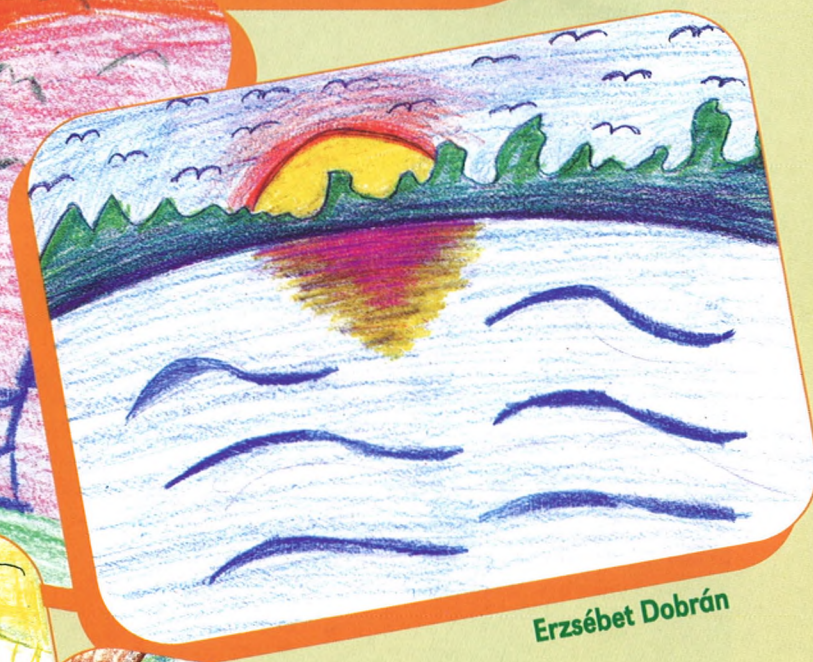
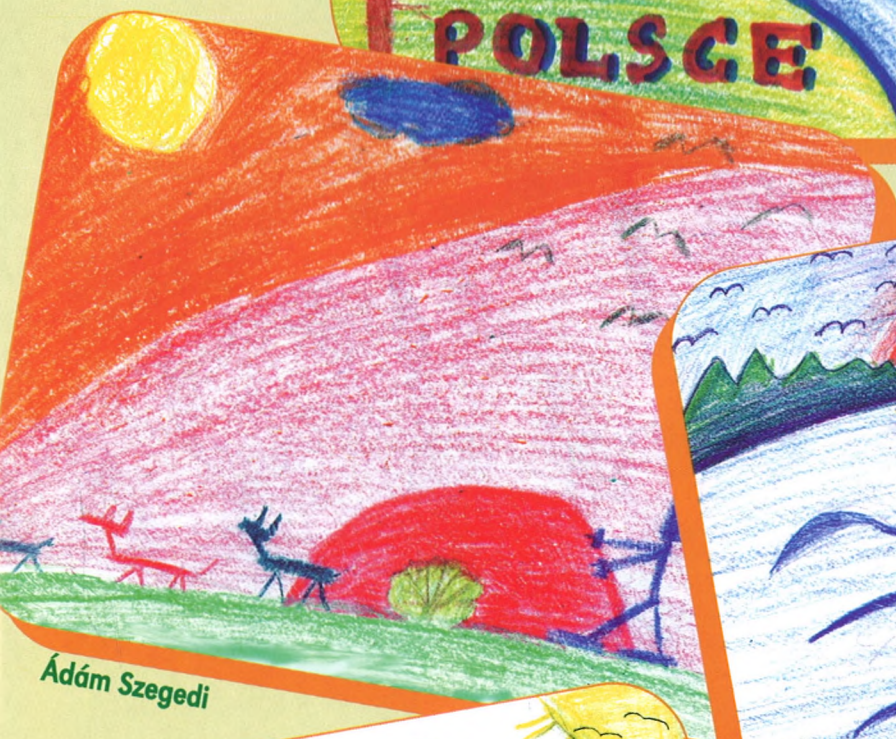
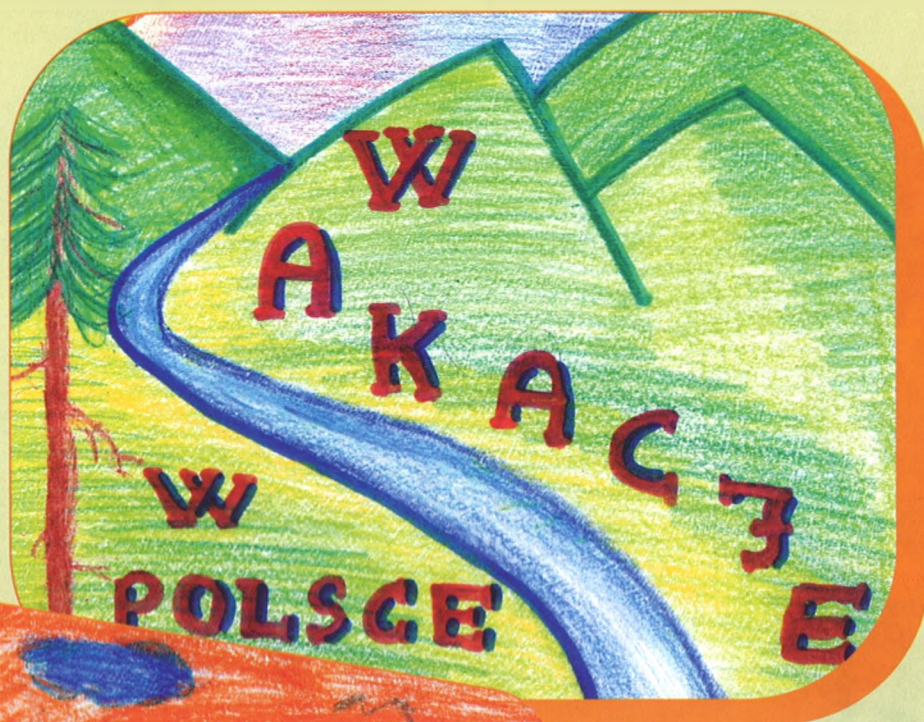
(741)

Cieszę się z drobnych ran
Wiatrem zadanych zmarszczek
Pytań na skórze

Choć dłonie bronię jeszcze
Czekając na odpowiedni
Kawałek gliny - godny uwagi
I poświęconego czasu

Składam dłonie w geście
Podziękowania
Za sen i za dobre wieści

Zamykam się w ramionach
Żałując, że nie wyrosłam
W macicy tego miasta
Szukam karmy
Nie pijak tutejszego mleka
W bezwietrny dzień ja także
Zamieram w bezruchu

Fot. Barna Dukay